

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 22/23

Tallinn, 14. juunil 1938

IV aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS

Põllutööliste saadavus ja palgad 416

Kevadisi laadahiindu 417

TOOSTUS JA KAUBANDUS

Tööstusettevõtted ja töөлolu 1. V. 38 419

Toornahakaubanduse seisund 423

Büdzetiurimuse tulemusi 426

Lühiluudiseid 427

LAEVANDUS

Sadamate tegevus (peale Tallinna) aprillis, k. a. 428

PRICES

Tähtsamad hinnad ja noteeringud 429

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 428

Kaseiiniturk 428

Peekoniturg 430

Tapaloomade ja lihaturg 430

Põllumajandusliik väljavedu 430

Toornahakade turg 431

Kanamunaturg 431

Piimaturg 431

Teraviljaturg 432

Kartuliturg 432

Aedviljaturg 433

Kalaturg 433

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 434

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE

OSAKONNA TEATED

Leedu majandusolukord 435

15 aastat a/s. „Maistas'e“ tegevust 436

Määrus kartulite päritolutunnistuste kohta Šveitsis 437

Saksa-Inglise majandusläbirääkimised 438

Oslo deklaratsioon 438

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE

Agricultural Workers Supply and Wages 416

Prices on Spring Fairs 417

INDUSTRY AND TRADE

Industrial Enterprises, and Employment on May, 1, 1938 419

Raw Hides Trade Conditions 423

Results of Inquiry into Workers Budget 426

Sundry Information 427

SHIPPING

Other Harbours in April 428

HINNAD

Prices and Quotations 429

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 428

Caseine Market 428

Bacon Market 430

Cattle and Meat Market 430

Exports of Agricultural Products 430

Rawhide Market 431

Egg Market 431

Milk Market 431

Grain Market 432

Potato Market 432

Vegetable Market 433

Fish Market 433

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 434

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Lithuanian Economic Situation 435

15 Years Activity of „Maistas“ Ltd. 436

Regulations Concerning Certificates of Origin for

Potatoes in Switzerland 437

Economic Negotiations Between Germany and

England 438

Declaration of Oslo 438

PÖLLUMAJANDUS

PÖLLUTÖÖLISTE SAADAVUS JA PALGAD. AGRICULTURAL WORKERS SUPPLY AND WAGES.

P. Kind.

Riigi Statistika Keskbüroo põllumajandus-korrespondendid teatasid, et põllutöölisi oli k. a. kevadel saada aastatöölisi küllaldaselt 4% (5%) (m. a. arvud sulgudes), tarviduse järgi — 31% (29%) ja puudulikult — 65% (66%).

Suветööliste küllaldasest saadavusest teatas 5% korrespondentidest m. a. 6% vastu, tarviduse järele saadavusest — 36% (34%) ja puudulikult saadavusest — 59% (60%). Võrreldes korrespondentide poolt teatatud aasta- ja suvetööliste saadavust omavahel võib tähendada, et suvetööliste saamine oli siiski pisut parem kui aastatöölise oma. Maade järgi oli põllutöölise saadavuses erinevusi. Lähedaimad olid põllutöölise saamisvõimalused Petseri- ja osalt ka Saaremaal, kuna halvemad Viljandi- ja Virumaal, viimases peamiselt seetõttu, et sealsed põlevkivitööstused on tõmmanud palju endisi põllutöölisi omile tööle.

Sõltuvalt põllutöölise vähesusest näitasid palgad tõusu, olgugi et juba m. a. põllutöölise palgatase ületas 1929. a. 1937. a. tõusid põllutöölise palgad võrreldes e. a-ga 20—23% ja tänava võrreldes m. a-ga 5—11%. Palgatõus põllumajanduses algas 1934. a. pärast kriisiaegset süvikut, mis langes 1933. a. le. Põllutöölise palkade muutused on tihe das seoses põllutöölise saamisvõimalustega. Põllutöölise palkades ja saamisvõimalusis pikema rea aastate jooksul võib märkida, et aastail, mil põllutöölise saamine oli raske, näitavad palgad tõusu ja vastupidiselt. Tänavu kevadel tunti põllutöölise palkamise ajal aasta- ja suvetöölise järele suuremat puudust kui varem a. aastail, viimasel aastakümnel. Kokkuvõttest aasta- ja suvetöölise palganormidest näeme, et nende palgad on kõrgemad kui varem viimasel aastakümnel.

Põllutöölise palgatase tõusis kõrgeimale viimasel aastakümnel 1929. a. Sealt peale, kriisi süvenemisega hakkasid palgad langema ja olid madalaimad kriisisügavpunktil 1933.

a. 1934. a. peale hakkasid palgad taas tõusma ja on kestnud viimase ajani.

Aastatöölisele makstakse tänava riigikeskmiselt meestele 28,90 kr. kuus m. a. 27.20 kr. vastu, s. o. 6,3% rohkem ja naistele — 21.00 kr. m. a. 19.50 kr. vastu, s. o. 7,7% rohkem. Meestööliste palgad osutavad tänava kõrge maiks 1929. a. tasemest 6,3% ja naistöölisil — 9,9%.

Aastatöölise palgad olid kõrgemad L-Eestis, arvatud välja Petserimaa, kus põllutöölise palgatase on üldiselt keskmisest madalam, ja madalamad Põhja-Eestis. Maade järgi maksti meesaastatöölisele keskmiselt kuus (kõik palgad peremehe toidul) Virumaal 28.00 kr., Järva- 28.60 kr., Harju- 30.30 kr., Lääne- 25.50 kr., Pärnu- 30.70 kr., Viljandi- 32.90 kr., Tartu- 28.90 kr., Valga- 33.10 kr., Võru- 27.10 kr. ja Petserimaal 23.30 kr. Võrreldes m. a-ga näitas meesaastatöölise palk tõusu kõikjal peale Järvamaa, kus ta jäi m. a. tasemele. Naisaastatöölised said keskmiselt kuus maade järgi Virumaal 20.70 kr., Järva- 22.90 kr., Harju- 19.30 kr., Lääne- 19.60 kr., Saare- 18.80 kr., Pärnu- 22.60 kr., Viljandi- 24.50 kr., Tartu- 22.70 kr., Valga- 25.30 kr., Võru- 19.60 kr. ja Petserimaal 20.10 kr. Naisaastatöölisel oli palgatõus võrreldes m. a-ga kõrgeim Virumaal — 16,3% ja madalaim Pärnumaal — 0,4%.

Kuu kohta keskmiselt makstakse suvetöölisele kõrgemaid kuupalku kui aastatöölisele, kuna suvel on keskmine tööpäevakestus tunduvalt pikem kui aastakeskmiselt. Teiseks on ka suvel põllutöölise järele suurem tarve ja kolmandaks on suve- kui ka hooajatöölise õigustatud saada kõrgemat palka ka seepärast, et tal on töötamisriisiko talvisel vaheajal, kuna aastatöölisel seda ei ole. Suvetöölisele meestele makstakse k. suvel riigikeskmiselt 39.80 kr. kuus m. a. 38.10 kr. vastu, s. o. 4,5% rohkem. Meessuветööliste palk ei nädanud tõusu mitte ainult võrreldes m. a-ga, kuid ka viimase 10 a. keskmisega ja 1929. a. seisuga. 1929. a. oli palkade tase

üldiselt kõrgeim, kuid nüüd ületab ta tunduvalt selle kõrgseisu. 1929. a. maksti meessu-
vetöölislile 36.80 kr. kuus, seega ületab tä-
navune palgatase selle 8,2%.

Põllutööliliste palgad.

Wages of Agricultural Workers.

18—50 a. v. y. old	Aastatöölilised Permanent Workers				Suvetöölilised Seasonal Workers			
	Mehed Males		Naised Females		Mehed Males		Naised Females	
	Aastas Year	Kuus Month	Aastas Year	Kuus Month	Suves Summer	Kuus Month	Suves Summer	Kuus Month
	Year	Month	Year	Month	Summer	Month	Summer	Month
Viru . . .	336.00	28.00	248.40	20.70	228.80	35.90	157.20	25.60
Järva . . .	343.20	28.60	274.80	22.90	264.80	41.40	183.00	23.80
Harju . . .	368.60	30.90	331.60	19.80	284.90	43.50	185.50	31.80
Lääne . . .	306.00	25.50	235.20	16.00	254.60	40.40	193.40	32.20
Saare . . .	—	—	225.60	18.80	190.10	33.90	149.50	26.90
Pärnu . . .	368.40	30.70	271.20	22.60	268.80	42.20	194.10	32.00
Viljandi . . .	394.80	32.80	294.00	24.50	272.60	43.40	209.60	33.10
Tartu . . .	346.80	28.90	272.40	22.70	261.40	40.20	204.20	31.00
Valga . . .	397.20	33.10	303.60	25.30	246.80	39.30	195.40	32.10
Võru . . .	325.20	27.10	235.20	19.60	213.10	32.60	179.80	29.00
Petseri . . .	279.60	23.30	241.20	20.10	211.60	34.50	157.00	22.20
Riigi- keskm. State's average	346.80	28.90	252.00	21.00	251.90	39.80	185.70	30.20
1938	326.40	27.20	234.00	19.50	237.90	33.10	167.00	27.10
1937	265.20	22.10	192.00	15.00	195.10	30.90	137.80	23.30
1935	224.40	18.70	167.20	13.10	163.40	26.20	116.00	13.40
1934	200.40	16.70	141.80	11.80	142.80	22.70	103.80	16.60
1933	172.80	14.40	128.40	10.70	121.50	19.60	90.20	14.70
1932	192.00	16.00	141.10	11.80	137.60	21.90	101.50	16.50
1931	248.40	20.70	180.00	15.00	175.30	27.20	131.40	20.70
1930	306.00	25.50	228.00	19.00	218.90	33.60	157.10	25.00
1929	324.40	27.20	229.20	19.10	235.00	36.80	164.50	27.00

Maade järgi tõusis tänavu meessu-
vetööliliste palk kõrgeimale Harju- ja Viljandimaal ja oli madalaim Võrumaal. Meessu-
vetöölislile maksti Virumaal 35,90 kr., Järva- 41.40 kr.,
Harju- 43.50 kr., Lääne- 40.40 kr., Saare-
33.90 kr., Pärnu- 42.20 kr., Viljandi- 43.40 kr.,
Tartu- 40,20 kr., Valga 39.30 kr., Võru- 32.60
kr. ja Petserimaal 34.50 kr. Võrreldes m.

a-ga oli meessu-
vetööliliste palgatõus suurem Petserimaal 14,6%. Valga- ja Võrumaal näi-
tas meessu-
vetööliliste palgatõus väikest langust, Valgamaa — 0,8% ja Võrumaal —
3,6%. Võrreldes 1929. a. seisuga oli aga
meessu-
vetööliliste palgatõus kõrgeim juba va-
rem Võru- ja Valgamaal. Võrumaal oli mees-
su-
vetööliliste palk tänavu 15,6% kõrgem 1929.
a. palgatasemest ja Valgamaal — 15,6%.

Naissu-
vetööliliste palk näitas pisut suure-
mat tõusu, kui meessu-
vetöölilisel. Naissu-
vetöölilisele makstakse tänavu riigikeskmiselt
30.20 kr. kuus, e. a. 27.10 kr. vastu, s. o.
11,4% rohkem. Peagu sama, nagu oli palga-
tõus m. a-ga võrreldes, oli ta ka võrreldes
1929. a. 1929. a. maksti naissu-
vetöölilisele 27.00 kr. kuus, seega osutus tänavune palga-
tase 11,9% kõrgemaks 1929. a. tasemest.

Maade järgi osutus naissu-
vetööliliste palk kõrgemaks Viljandimaal ja on madalamaks
Petserimaal. Naissu-
vetöölilisele makstakse tä-
navu Virumaal 25.60 kr. kuus, Järva- 29.30
kr., Harju- 31.60 kr., Lääne- 32.20 kr., Saare-
26.90 kr., Pärnu 32.00 kr., Viljandi- 33.16 kr.,
Tartu- 31.00 kr., Valga- 32.10 kr., Võru- 29.00
kr. ja Petserimaal 22.20 kr. kuus. Võrrei-
des m. a-ga oli naissu-
vetööliliste palgatõus kõrgem Lääne- 22,4% ja Petserimaal jäi m.
a. tasemele. Võrreldes 1929. a-ga oli palga-
tõus kõrgem Võrumaal — 28,3%.

Palgamaksmine põllutöölilistele toimub
peamiselt puhtrahas, kuid on sagedasi juhte,
kus raha kõrvale on kaubeldud riietust, ja-
lanõusid või ka toitaineid või põllusaadusi.
Siintoodud palganormid on raha- ja sega-
palgaliste palganormide keskmised. Palganor-
mid raha- kui ka segapalgalisel on enamvähem
ühtlased.

KEVADISI LAADAHINDU. — PRICES ON SPRING FAIRS.

Tänavu võrdlemisi pika ja vilu kevade
tõttu algas rohukasv varemaist aastaist mär-
gatavalt hiljem ja seeläbi pikenes tunduvalt
loomade käest-söötmissperiood. See tõi kaasa
paljudes kohtades söödapuudust ja suurendas
rahalise väljamineku osatähtsust, kuid siiski
püüti loomade arvu pidada talvisel tasemel
ja hoiduda igati karja vähendamisest elus-
loomade müügi läbi. Kuna meil on enamuses
majapidamistes viidud loomakasvatust talu

kandejõu tasemele juba varem aastail, puu-
dus ka kevadel eriline vajadus loomade arvu
suurendamiseks ja seega oli tänavukevadine
elusloomade kaubandushooaeg nõudmise ja
pakkumise poolest tasakaalustatud, mistõttu
puudusid ka üksikuil loomaliikidel erilised
suured hinnakõikumised.

Talvekuul esinenud laaulatuslik laadahi-
nadae tõus jäi kevadkuul väiksemaulatusliku-
maks ja mais esines isegi üksikute loomali-

Elusloomade hinnad laatadel 1938. a. Kr.

Live Animal Prices on Fairs in 1938 in Kr.

	Hobused Horses		Lüpsilehmad Milk Cows		Lihaloomad Beef Cattle			Vasikad Calves	Lambad Sheep	Pörsad — Young-Pigs	
	head Good	keskm. Medium	head Good	keskm. Medium	härjad Oxen	lehmad Cows	mullikad Heifers			alla 6 näd. Less th. 6 Weeks Old	6—10 näd. 6—10 Weeks Old
Jaanuuar	361	289	103	74	105	74	50	11,0	10,9	8,5	12,8
Veebruar	385	259	107	80	103	76	—	10,8	13,2	11,4	15,0
Märts	482	291	110	85	102	82	65	10,3	13,3	13,0	15,3
Aprill	441	297	116	87	104	80	64	9,8	13,1	12,8	14,8
Mai	446	288	115	87	105	82	62	9,2	11,7	11,3	15,2

kide juures väike hinnalõdvenemine. Nii langes keskmiste tööhobuste hind apr. 297 kr-lt mais 283 kr-le, mis tähendab 5%-st hinna tagasiminekut. Seevastu jätkus paremate tööhobuste juures ka mais väike hinnakõvenemine ja heade tööhobuste keskmine hind ületas eelmise kuu 5 kr ning tõusis 446 kr-le. Heade lüpsilehmade hind langes 116 kr-lt 115 kr-le, kuna keskmise headusega lüpsilehmade hind jäi eelmise kuuga võrreldes muutumatuks, moodustades 87 kr. Lihaloomade juures oli hinnamuutus võrdlemisi väike; nii kõvenes pullide hind 1 kr. ja lehmade — 2 kr., moodustades vastavalt 105 kr. ja 82 kr. Mullikate juures esines samaulatuslik hinnalangus ja keskmiseks hinnaks kujunes 62 kr. Samuti kõvenesid vasikate, lammaste ja nooremate pörsaste hinnad, kuna vanemad pörsad, kellele pakkumine oli üldiselt tagasihoidlik, näitasid eelmise kuuga võrreldes väikest hinnaparanemist. Nii langes vasikate hind apr. keskmiselt 9,3 kr-lt 9,2 kr-le, lammastel — 13,1 kr-lt 11,7 kr-le ja alla 6 nädala vanuseil pörsail — 12,8 kr-lt 11,3 kr-le. Vanemate ja suuremate pörsaste hind tõusis 14,8 kr-lt 15,2 kr-le.

Võrreldes tänavukevadisi laadahindu aasta tagasi sama ajaga, selgub, et hindade käik on läinud kahe-suunaliselt. Nimelt ületavad praegused hinnad hääl tööhobuseil ja veiseil mullu kevadisest hinnad, kuna keskmise headusega tööhobuste, vasikate, lammaste ja pörsaste praegune hinnatase jääb vähe allapoole m. a. samaaegsest seisust. Praeguste hindade lahkumine m. a-st on hobuseil ja lüpsilehmadel võrdlemisi väike ja kõigub 2—5% vahel. Nii ületab praegune hind läinudkevadise taseme hääl tööhobuseil 2% ja lüpsilehmadel 4—5%, kuna keskmise headu-

sega tööhobuste hind on langenud 3%. Tunduvam on hinnalahkumine juba lihaloomade juures. Nii ületab tänavukevadine lihaloomade hind ümmarguselt 20% m. a. samaaegse taseme. Säärane laulatuslik hinnatõus on tingitud otsejoones samaaegsest veel laulatuslikumast loomaliha kallinemisest. Kuigi vasika- ja lambaliha praegune hind on sama kõrge nagu mullu kevadel, on elusvasikate hind langenud 18% ja lammastel — 10%. Hinnanõrgenemine langeb siin peamiselt toornahhindade languse arvele. Mullu kevadel maksti toorest vasikanahast 5,75—6.— kr. tk ehk üle 3,5 kg raskuste nahkade kg-st 1,60 kr. kg, kuna aga tänavu kevadel nahkadest makstav hind ei tõuse üle 3,50 kr. tk ehk 1,05 kr. kg. Samuti on langenud ka lambanahkade hind, mis mõjustab otseselt eluslammaste hindade tagasiminekut.

Kuna mullu kevadel olid pörsad väikese pakkumise tõttu võrdlemisi heas hinnas ja pörsakasvatamine üks tasuvamaid majapidamisalasid, laiendati pidevalt pörsakasvatust, mis tõi endaga kaasa juba m. a. sügiskuil tunduvalt hinnalangust. Kuigi tänavu kevadel suurema nõudmisega paranesid märgatavalt pörsaste hinnad, jäid nad siiski veerandi võrra allapoole mullu kevadisest hinnatase-mest. Et aga m. a. teise poole keskmised hinnad olid tunduvalt madalamad aasta esimese poole omist, mis mõjustas aasta keskmisi hindu, ühtuvad tänavu kevadel pörsaste eest makstavad hinnad m. a. keskmiste hindadega.

Kõrvutades praegusi elusloomade hindu kriisi sügavseisu, s. o. 1933. a-ga, selgub, et hindade kujunemine pärast-kriisiaastail eriloomaliikide juures on toimunud lahkuminevalt. Nii on tõusnud kõige enam hinnas ho-

bused, kellede praegune hinnatase ületab kriisisüviku 3,7-kordselt. Hobustele järgnevad lüpsilehmad, kellede praegune hind on kõrgem kriisiaegsest tasemest 2,3 korda. Lihaloomad ja põrsad on tõusnud hinnas ümarguselt 2 korda ja lambad — 1,6 korda.

Iseloomustavaks on hobuste ja lüpsilehmade hindade kujunemisel kriisisüviku aastast senini nähtus, et parema ja keskmise

headusega tööhobuste ja lüpsilehmade hindade suhe aastatega näitab kalduvat vähenemisele. Kui 1933. a. ületasid head hobused keskmise headusega hobuste hinna 64%, langes vastav protsent tänavu kevadel 57-le. Sama nähtus ilmneb ka lüpsilehmade juures, ja hinnavahe, mis oli 1933. a. 36%-ga heade lüpsilehmade kasuks, langes tänavu kevadel 32%-le.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÕTTED JA TÖÖLOLUD 1. V. 38.

INDUSTRIAL ENTERPRISES, AND EMPLOYMENT ON MAY. 1, 1938.

K. a. apr. andmed tööstusettevõtete ja töötajate arvu kohta, arvatud kaasa ehituse alal tegutsevad ettevõtted, näitavad aktiivsuse tõusu, kuigi hooaja möödumisel lõpetas suur arv piiritusvabrikuid tegevuse. Olulisemaks teguriks, mis elustas tööstustegevuse aktiivsust, on mäe- ja ehitustööstus. Ülevaate tööstusettevõtete ja töötajate arvu suurenemise või vähenemise kohta k. a. 1. V võrreldes eelmise kuu ja möödunud aastate sama ajaga saame järgmisist arvudest:

Tööstusettevõtete üldarv suur- ja kesktööstuses.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. V 38	426	929	1 355
1. IV 38	490	964	1 394
1. V 37	377	984	1 361
1. V 36	331	853	1 184
1. V 33	264	530	794
1. V 29	274	473	747
1. V 27	271	482	753

Juurdekasv või kahanemine 1. V 38 (±):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. IV 38	- 4	- 35	- 39
1. V 37	+ 49	- 55	- 6
1. V 36	+ 95	+ 76	+171
1. V 33	+162	+399	+561
1. V 29	+152	+456	+608
1. V 27	+155	+447	+602

Ettevõtete arv suurtööstuses (20 ja enam töölisega ettevõtted) suurenes k. a. apr. murdude ja kaevanduste alal 2 ning ehitustööstuse alal — 2 ettevõtte võrra. Kesktööstuses (5—19 töölisega ettevõtted) suurenes

ettevõtete arv samal ajal mineraalide töötlemise alal 3, puutööstuses — 3 ja kehakattening pudukaupadetööstuses — 2 ettevõtte võrra. Ettevõtete arv vähenes k. a. apr. suurtööstuses puutööstuse alal 5 saeveski ja kesktööstuses hooaja möödumisel — 39 piiritusvabrikuid võrra võrreldes eelmise kuuga. Teisis tööstusharudes ei olnud ettevõtete arvus olulisi muutusi.

Töötajate arv tööstuses on kujunenud järgmiselt:

Töötajate arv 1. V 1927—38. a.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. V 38	49 957	8 877	58 834
1. IV 38	47 876	8 836	56 212
1. V 37	45 923	9 895	55 818
1. V 36	39 773	8 955	48 728
1. V 33	26 153	5 124	31 277
1. V 29	32 064	5 294	37 358
1. V 27	30 166	4 642	34 808

Suurenemine või vähenemine 1. V 38 (±)

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. IV 38	+ 2 531	+ 41	+ 2 622
1. V 37	+ 4 034	-1 018	+ 3 016
1. V 36	+10 184	- 78	+10 106
1. V 33	+23 804	+3 753	+27 557
1. V 29	+17 893	+3 588	+21 476
1. V 27	+19 791	+4 235	+24 026

Vaatamata ettevõtete arvu kahanemisele suurenes siiski töötajate arv suur- ja kesktööstuses k. a. apr. 2 622 isiku võrra võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes eelmiste aastate sama kuu seisuga on töötajate arv k. a. esimesel mail märksa suurem.

Murdude ja kaevanduste rühmas oli 1. V k. a. suur- ja kesktööstuses 6314 töötajat, mis on suurem eelmisest kuust 1464 isikut ehk 30,2% ning 1937. a. sama aja seisust — 1342 töötajat ehk 27%. Tegevuse suurenemine toimus kõigis selle tööstusharu erialades. Nii suurenes tööjõu arv turbatööstuses 1211 töötajat ehk 170%, õlikivikaevandusis — 163 töötajat ehk 4,2% ning kivi- ja paemurdudes — 90 isikut ehk 33,5% võrreldes eelmise kuuga. Kuid võrreldes m. a. sama ajaga on suurenemine neil aladel vastavalt 625 töötajat ehk 48,3%, 569 töötajat ehk 16,4% ja 148 töötajat ehk 70%. Väljavaated edasiseks tegevuseks suurtööstusettevõtete endi hinnangu järgi k. a. apr. tööliste arvu järgi on 6% head, 89% — rahuldavad ja 5% — nõrgad. M. a. okt. oli hinnang 1% head ja 99% — rahuldavad.

Mineraalide töötlemise alal on suur- ja kesktööstuses töötajate arv suurem eelmisest kuust 154 isikut ehk 6,4% ja m. a. sama aja seisust 299 töötajat ehk 13,2%. Tsemendi-, lubja ja kipsitööstuses tõusis töömaht 6,8%, savi- ja keraamikatööstuses — 12% ning klaasitööstuses — 2%, võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1937. a. sama ajaga on tsemendi-, lubja- ja kipsitööstuses töötajate arv vähenenud 1%, savi- ja keraamika- ning klaasitööstuses aga suurenenud vastavalt — 39,3% ja 9,3%. Suurtööstusettevõteteist peavad väljavaateid häiks 6%, rahuldavaiks — 91% ja nõrkadeks — 3%, kuna m. a. okt. hinnang oli vastavalt 5%, 88% ja 7%.

Metallitööstuses töötas 1. V k. a. 7866 isikut eelmise kuu 7742 vastu, seega 124 töötajat ehk 1,6% enam; võrreldes m. a. sama kuuga on töömaht suurenenud 590 isikut ehk 8,1%. Suurenemine toimus peamiselt masinaehituse alal (5,5%). Väiksemat tagasiminekut võis märkida apr. raudtee- ja trammitöökodades (0,7%), mehaanika- ja lukusepatöökodades (1%) ja mitmesuguste metallesemete valmistamise alal (0,4%, kuna teised alad on võrdsed eelmise kuuga. Võrreldes 1937. a. on kõigil metallitööstuse erialadel tööjõu suurenemine 2—30%, peale mitmesuguste metallesemete valmistamise ala, kus on tööjõu vähenemine 0,4%. 10%

ettevõteteist hindab väljavaateid edasiseks tegevuseks häiks, 84% rahuldavaiks ja 6% — nõrkadeks, kus on turustamisraskusi. 1937. a. okt. hinnang oli vastavalt 6%, 93% ja 1%.

Keemiatööstuses tõusis töötajate arv 1. V k. a. suur- ja kesktööstuses 3134, mis on suurem eelmise kuu seisust 195 isikut ehk 6,6% ning ületas m. a. sama aja seisu 431 töötaja ehk 15,9%-ga. Töömaht tõusis kummitööstuses 0,7%, seebi- ja küünla- — 6,9% ja õlikiviõli- — 12,8%. Mitmesuguste keemiaainetetööstus andis apr. töömahuvähenemist 2,5% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama kuu seisuga on suurenemine seebi- ja küünlatööstuses 26,9% ja õlikiviõli- — 35,9%, kuna tööjõu vähenemine toimus kummitööstuses 1,4% ja mitmesuguste keemiaainete alal — 8,1% suuruses. Väljavaated edasiseks tegevuseks on keemiatööstuses suurtööstusettevõtete endi hinnangu järgi 99% rahuldavad ja 1% — nõrgad; m. a. okt. hinnangul olid väljavaated 90% ulatused rahuldavad ja 10% — nõrgad.

Nahatööstuses suurenes töötajate arv apr. 1,1% võrreldes eelmise kuuga, kuid on väiksem m. a. sama kuu seisust 44 töötajat ehk 5,4%. Nahatöösturid hindavad väljavaateid edasiseks töötamiseks 60%, rahuldavaiks ja 40% — nõrkadeks. M. a. okt. hinnang oli vastavalt 81%, 5% ja väga halvavad — 14%.

Tekstiiltööstuses töötas 1. V k. a. suur- ja kesktööstuses 12151 isikut eelmise kuu 12470 vastu, seega 319 töötajat ehk 2,6% vähem, kuid võrreldes m. a. sama aja seisuga on töötajate arvu vähenemine 565 isikut ehk 4,4%. Vähenemine toimus kõigis tekstiiltööstuse erialades peale köie-, nõõri- ja niiditööstuse, kus töömaht suurenes apr. 2,6% võrreldes eelmise kuu seisuga. Nii vähenes töötajate arv puuvillatööstuses 2,8%, villa- — 1,3%, lina- — 4%, apretuur- ning värvimis- — 1,3% ja kunstiidiiride- ja pudukaupadetööstuses 2,9%. Võrreldes 1937. a. sama kuu seisuga on vähenemine vastavalt 9,1%, 0,8%, 0,7%, 11,7%, 5,0%; apretuur- ja värvimistööstuses on töömaht suurenenud 4,3%. Väljavaateid töötamiseks hindavad suurtööstusettevõtted 2% häiks, 49% — rahuldavaiks, 24% — nõrkadeks ja 25% — halvaks.

Tööloolu ja töölise teenistus tööstuses — Employment and Earnings in Industry

	Töötajate arv Number of Workers			Tunniteenus suurtööstuses aprillis 1938, Hourly Earnings in Large-scale Ind. in April, 1938					
	1. V 1938			Senti tunnis Sents per Hour		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu - 100) Indexes (corresponding Month of Previous Year - 100)			
	Suurtööstus Large-scale Industry	Suur- ja kesktöös- tus — Large-scale and Middle-sized Industry	± Aprillis 1938 In April 1938			Teenistuse nimesisväärtus Nominal Earnings		Reaalteenistus Real Earnings	
				M.	N.	M.	F.	M.	N.
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries	6 226	6 314	+ 1 464	44,4	25,0	110	107	108	100
II Mineraalide töötlemine — Mineral working industry	2 180	2 568	+ 154	41,4	26,8	116	140	108	131
III Metallitööstus — Engineering industry	6 703	7 866	+ 124	46,0	26,9	108	119	101	111
IV Keemiätööst. — Chemical ind. V Nahatööstus — Leather ind.	2 829	3 134	+ 195	41,2	34,0	121	130	113	121
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	549	766	+ 8	87,4	21,7	107	105	100	98
VII Puutööstus — Woodworking industry	11 520	12 151	+ 319	36,2	27,3	112	109	104	102
VIII Paberitööstus — Paper ind.	4 854	6 312	+ 444	40,6	27,5	118	115	105	107
IX Polügraafiatööstus — Poly- graphic industry	2 338	2 496	+ 10	39,0	26,9	108	107	101	100
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry	1 501	2 038	+ 24	58,4	33,4	122	118	114	110
XI Kehakatte- ja pudukaupade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	8 547	5 730	- 376	40,8	22,1	114	105	106	98
XII Ehitistööst. — Building ind.	1 843	2 334	+ 43	46,8	27,4	108	117	98	109
XIII Elektriijaamad ning gaasi- ja vesivarustis — Electric power plants, gas and water works	4 754	5 190	+ 1 011	42,3	21,3	115	121	107	113
XIV Puhastustööstus — Sanitat- ion industry	1 021	1 097	+ 24	50,3	32,8	113	118	106	105
Kokku — Total	97	343	- 30	39,0	22,0	107	131	100	122
	49 937	58 834	+ 2 622	42,4	26,9	112	111	104	104

Pool aastat tagasi oli see hinnang vastavalt 2%, 74%, 23% ja 1%. Säärast hinnangut põhjustavad peamiselt hindade langus ja võistluse teravnemine välisurgudel, mis annab kõige enam tunda puuvilla- ja linatööstuses.

Välisurgudel tekkinud raskuste tõttu on vallandatud töölisi, ja mõni linatööstusettevõtte kavatseb minna üle kahelt vahetuselt ühele vahetusle või vähendada nädalatööpäevade arvu. Siseturutellimuste vähenemine annab end tunda kõigis tekstiilitööstuse erialades peale ühe villatööstusettevõtte, kus tellimuste rohkuse tõttu on väljavaated head.

Puutööstuses tõusis töötajate arv 1. V k. a. 6 312, mis on suurem eelmise kuu seisust 444 isikut ehk 7,6%, kuid madalam 1937. a. sama kuu seisust — 729 töötajat ehk 10,4%. Saeveskites suurenes töömaht apr. 448 isikut ehk 15,4%, kuid jäi alla m. a-st seisust 18,3%. Muude puuesemete valmistamise alal suurenes töötajate arv võrreldes

eelmise kuuga 3,8% ja ületas 1937. a. sama aja 13,9%. Mööbli- ja vineeritööstuses vähenes töötajate arv 1% võrreldes eelmise kuuga ja 1,8% võrreldes m. a. sama ajaga.

Puutööstusettevõtteid hindavad väljavaateid edasiseks töötamiseks 2% häiks, 53% — rahuldavaiks ja 45% — nõrkadeks, kuna m. a. okt. hinnang oli vastavalt 2%, 39% ja 9%. Puutööstuse erialadest on vineeritööstusel välisellimustest nappus. Praegu töötab ettevõtte 6 tundi päevas, et mitte vallandada vilunud töölisi. Tellimuste saamisel on küsitav, kas endisi vilunud töölisi saab taas tagasi, kuna need on vahepeal vast siirdunud teisele tööaladele, nagu juhtus ühes tekstiilvabrikus. Saeveskrite tegevust püüdnud toormetsamaterjali väga kõrged hinnad ja suur võistlus välisurgudel, kus hinnad on seetõttu langenud.

Paberitööstuses töötavate isikute arv oli 1. V k. a. 0,4% väiksem eelmise kuu

seisust 1,1% 1937. a. sama aja seisust. Tseluloosi- ja puupapivalmistamise alal jäi tööjõu arv endiseks, kuna pabereseemete valmistamisel vähenes see 2,1% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama ajaga on esimesel alal vähenemine 2,5% ja teisel — suurenemine 6,2%. Väljavaateid töötamiseks paberitööstusettevõtted hindavad 47% rahuldavaiks, 47% — nõrkadeks ja 6% — halvaks, kuna m. a. okt. hinnang oli vastavalt 89% ja 11%. Eriüli raskusi on tselluloositurustamisel, kuna selle nõudmine välisturgudel on vähenenud ja hinnad madalad. Paberivalmistamise alal on saadud välistellimusi ja konjunktuur on paranenud.

Polügraafiatööstuses vähenes töömaht võrreldes eelmise kuuga 1,2%, kuid on 1937. a. sama aja seisust suurem 4,7%. Aktiivsuse tõusu ses tööstusharus kinnitavad ka ettevõtted oma edasise töötamisväljavaadete hinnanguga, millised on 100%-lt rahuldavad, kuna m. a. okt. hinnangul oli 96% rahuldavaid ja 4% — nõrku.

Toit-, maitseainete ja jookide tööstuses on töötajate arv langenud 5730, mis on madalam eelmise kuu seisust 376 isikut ehk 6,2%, kuid on siiski suurem 1937. a. sama kuu seisust 440 töötajat ehk 8,3%. Selle tööstusharu erialadest esinevad töömahu suurenemisega võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama aja seisuga — piimatööstus 20,8% ja 24,7%, kartulijahu- ja siirupitööstus — 8,1%, olles m. a. seisust väiksem 9,9%, veini- ja likööriabrikud — 1,5% ja 27,6% ning karastavate jookide tööstus — 5,4% ja 51,1%. Kõik teised selle rühma erialad näitavad tööjõu vähenemist. Nii vähenes töötajate arv leivatööstuses 1,7%, šokolaadi- ja kompvekitööstuses välistellimuste vähenemise tõttu — 9,1%, konservitööstuse ajutiste tööliste vallandamise tõttu — 17,5%, piiritusvabrikuis hooaja möödumisel — 57,7%. Tubakatööstuses jäi töötajate arv endiseks, kuid võrreldes m. a. sama kuu seisuga on suurenemine neil aladel vastavalt 1,4%, 12,2% 30,7%, 16,9%.

Selle tööstusharu edasise töötamise olukorra hinnang on 99% rahuldavad ja välistellimuste vähenemise tõttu 1% halvad, kuna m. a. okt. hinnang oli 96% rahuldavad ja 4% nõrgad.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses töötavate isikute arv vähenes võrreldes k. a. l. apr. 43 isikut ehk 1,5%, ja võrreldes 1937. a. sama ajaga — 304 isikut ehk 9,7%. Riievalmistamise alal vähenes töötajate arv 5,6% ja jalanõudetööstuse alal suurenes töömaht 6,2%. Moe- ja pudukaupadetööstuses töötajate arvus ei olnud apr. muudatusi. Võrreldes m. a. sama aja seisuga on vähenemine neil aladel vastavalt 2,7%, 4,4% ja 28,0%. Väljavaateid edasiseks töötamiseks hindavad kehakatte- töösturid 92% rahuldavaiks ja 8% — nõrkadeks. M. a. okt. hinnang oli 6% head, 80% — rahuldavad, 13% — nõrgad ja 1% — halvad. Raskusi on tekitanud paaril moering pudukaubatööstusettevõttel kaubaturustamisel tugeva võistluse tõttu.

Ehitustööstuses oli ilma a/s. „Ehitaja“ töölisteta 1. V s. a. 5190 töötajat, seega 1011 isikut ehk 24,2% rohkem eelmisest kuust ja 1937. a. sama aja seisust — 1331 isikut ehk 34,5%. Hooneteehitamise alal on töömahu suurenemine võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama aja seisuga — 10,9% ja 35,4%, kuna välisehituste alal on suurenemine vastavalt 44,8% ja 33,5%.

Elektrijaamades ning gaasi- ja vesivarustise alal suurenes töömaht ajutiste tööliste arvel võrreldes eelmise kuu ja 1937. a. sama ajaga 17,2%.

Rööbiti töömahu suurenemisega k. a. apr. ei tõusnud aga tööliste töötundide üldarv.

Töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000).

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938 aprill	7 030	1 291	8 321
1938 märts	7 938	1 478	9 411
1937 aprill	7 659	1 617	9 276
1936 aprill	5 672	1 156	6 828

Suurenemine või vähenemine 1938. a. aprillis (± %):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938 märts = 100	-11,4	-12,4	-11,6
1937 aprill = 100	- 8,2	-20,2	-10,8
1936 aprill = 100	+23,9	+11,7	+21,9

Tööstustööliste töötundide arv vähenes apr. kevadpühade tõttu, mis puhul kalendri-

tööpäevade arv oli väiksem võrreldes k. a. märtsiga ja ka m. a. apr.

Tööstustööliste keskmine tööpäevapikkus oli k. a. apr. suurtööstuses meestel 8,21 tundi ja naistel — 7,81 t. ning kesktööstuses meestel — 8,37 t. ja naistel — 8,01 t.

Suurtööstuses töötavate meestööliste tööpäev on keskmiselt 1,9% lühem kui kesktööstuses ja naistöölilil — 2,5%.

Koos töötundide arvu vähenemisega langes ka tööliste palgasumma. Administratsiooni palgasumma näitab seevastu tõusu, mida põhjustas koosseisude suurenemine ja mõnede ettevõtete poolt pühadeks makstud liitasadud.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.)

	Töölised	Administ- ratsioon	Kokku
1938 aprill	3 038	808	3 846
1938 märts	3 258	759	4 017
1937 aprill	2 977	677	3 654
1936 aprill	2 058	578	2 631

Suurenemine või vähenemine 1938. a. aprillis (\pm %):

1938 märts = 100 . . .	- 6,8	+ 6,5	- 4,3
1937 aprill = 100 . . .	+ 2,0	+ 19,4	+ 5,3
1936 aprill = 100 . . .	+ 48,0	+ 39,8	+ 46,2

K. a. apr. oli tööstustööliste keskmine tunniteenistus suurtööstuses meestel 42,4 s. ja naistel — 26,9 s. ning kesktööstuses meestöölilil — 35,5 s. ja naistöölilil — 23,0 s. Võrreldes 1937. a. sama kuuga on tunniteenistus tõusnud suurtööstuses meestöölilil 12,2% ja naistöölilil — 11,2%, ning kesktööstuses meestel — 12,7% ja naistel — 15,0%.

Reaalteenistus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) on tõusnud võrreldes m. a. sama ajaga suurtööstuses mees- ja naistöölilil võrdselt 4%.

Tööõnnetusi oli k. a. apr. suurtööstuses 725 ja kesktööstuses — 43, seega kokku 768 tööõnnetust. Ühe milj. töötunni kohta tuleb seega suurtööstuses 103,1 ja kesktööstuses — 33,3, keskmiselt — 92,3 tööõnnetust. M. a. samal ajal oli see vastavalt 118,3, 37,1 ja 104,1. Suhteliselt langes k. a. apr. tööõnnetuste sagedus võrreldes eelmise kuuga 4,8%, sellest suurtööstuses — 3,7% ja kesktööstuses — 20,4%.

TOORNAHAKAUBANDUSE SEISUND.

RAW HIDES TRADE CONDITIONS.

Eesti nahatööstuse toornahatarvitusest varustatakse ligikaudu 80—90% kodumaise toornahaga. Kodumaisiks tähtsamaks toornahaliikideks on veise-, vasika-, lamba- ja hobusetöornahad, milliseist pargitakse valmisnahku mitmesuguseiks eriotstarbeiks. Lisaks kodumaisile toornahkadele veetakse sisse välismaalt loomatoornahku (härja-, lehma-, pühvli- jne. toornahad) peamiselt paksemate ja raskemate talla- ning masinarihmanahkade töötlemiseks jms. Toornahkade sisseveo kõrval Eestis tuleb aga nentida ka toornahkade väljavedu, milline pärast kriisiaegset süvikut on taas tõusmas viimaseil aastail.

Toornaha väliskaubandusbilanss Eestis on olnud peagu alati Eestile passiivne; oleme pidanud ostma välismaalt toornahku peagu alati rohkem, kui oleme sinna müü- nud. Näib aga, et mainitud passiivsus ei

ole ületamatu; juba mullu lõppes toornaha väliskaubandus Eestile soodsalt ning arvestades olukorda praegu on võimalik, et ka tänava saavutatakse nimetatud bilansis vähemalt tasakaal.

Toornahkade väliskaubandusbilanss (1000 kr-s).

	Sisse- vedu	Välja- vedu	Aktiva- (+) või passiivaaldo (-)
1937	2 253	2 322	+ 69
1936	1 656	1 259	- 397
1935	1 781	781	- 950
1934	1 022	614	- 408
1933	630	663	+ 33
1932	354	206	- 148
1931	692	549	- 143
1928	2 564	1 932	- 632

Toornaha väliskaubanduse passiivsus osutas kahanemist eriti kriisiaastail ning 1933. a. oli me müü- nud toornahku välis-

maale juba 38 tuh. kr. eest rohkem kui sealt ostnud. Järgnevail aastail toornahkade import kui ka eksport tõusis, ent esimene osutab märksa intensiivsemat kasvu ning põhjustab taas ses toornahabilansis võrdlemisi suurt passiivsust. Alles m. a. kodumaiste toornahkade soodsate müügi võimaluste tõttu kujunes väliskaubandusbilanss sel alal taas aktiivseks Eestile. Tänavu esimene 4 kuu jooksul on veetud sisse toornahku välismaalt ümmarguselt 670 tuh. kr. eest, müüdnud välismaale 483 tuh. kr. eest. Arvestades juurde ka karusnahkade ning muude (peale liha, rasvade ja õlide) loomasaaduste kaubandust osutaks ka sel juhul väliskaubandusbilanss toornahkade alal Eestile passiivseks.

Toornahkade sissevedu välismaalt võrreldes kriisiaegse madalseisuaastaga on ka koguselt tõusnud tugevasti viimaseil aastail. Kui 1932. a. imporditi välismaisi toornahku kokku 527 tn, ulatus see mullu üle 1500 tn; kriisieelsel aastal (1928) osteti välismaalt ümmarguselt 1170 tn toornahku. Välismaiste toornahkadega varustab kodumaist nahatööstust eeskätt L.-Ameerika. Ligikaudu 65% kogu toornahkade sisseveost teostub sealt; 1936. a. osteti L.-Ameerikast koguni 75% kõigist välismaisist toornahkadest.

Tähtsaimaks ning stabiilsemaks varustajaks välismaiste toornahkade alal on Eestile Argentina. Viimaseil aastail on osundatud saaduste sissevedu sealt võrdundu aastate keskmiselt 400—450 tn-ga, mis moodustab ligemale pool kogu meie toornahkade impordist L.-Ameerikast. Tuleb märkida, et ostud Argentiinast on praegu võrreldes kriisieelse ajastuga mitmekordistunud. Tähtsuselt teisel kohal on Brasiilia. Siin tuleb aga tähendada, et toornahkade import Brasiiliast on viimase kolme aasta jooksul vähenenud silmapaistvalt; alles 1935. a. võrdus toornahkade sissevedu Brasiiliast 330 tn-ga, mullu oli veel vaid 131 tn. Tänavu esimese 4 kuu jooksul on veetud toornahku sisse Brasiiliast 90 tn, Argentiinast 208 tn. Märksa stabiilsema iseloomuga viimaseil aastail on toornahaostud Paraguaist, kust on imporditud aastas keskmiselt 130—150 tn toornahku. Need 3 riiki L.-Ameerikas

— Argentiina, Brasiilia ja Paraguay — moodustab üksi juba ligikaudu 50% toornahkade üldimpordist Eestis. Peale mainitud riikide esinevad L.-Ameerikas ka teised riigid eesti toornahkade varustajaina, nimelt — Kolumbia, Venetsueela, Uruguay, Tšiili, Peruu ja Boliivia. Neist on tähtsaimad Kolumbia (m. a. 72 tn), Venetsueela (65 tn) ja Uruguay (62 tn).

Toornahkade import L.-Ameerikast osutab viimaseil aastail väikest langustendentsti. Kui 1935. a. osteti sealt 1205 tn mitmesuguseid toornahku, siis järgmisel aastal 1085 tn ning mullu ulatus see 968 tn-le. Sisseveolangus on tingitud ostude vähenemisest esijoonel Brasiiliast, Venetsueelast ning Kolumbiast. Võrreldes kriisieelse ajastuga (näit. 1928. a.) on praegu toornahaostud L.-Ameerikast siiski palju suuremad. 1928. a. veeti L.-Ameerikast sisse toornahku vaid 442 tn ning varustajaks olid vaid Argentiina, Kolumbia, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay. Nüüd aga on toornahkade varustajaks kõik L.-Ameerika riigid.

Välismaiste toornahkadega varustavad eesti nahatööstust ka mõned euroopa riigid. Import Euroopast võrreldes L.-Ameerikaga on aga mitu korda väiksem. Mullu osteti euroopa maist toornahku kokku 194 tn. Tähtsaimaks varustajaks siin osutub Leedu, kust mullu osteti 98 tn loomanahku, mis moodustas üksinda 50% toornahkade üldsisseveost Euroopast. Leedu kõrval on Eestile müünud toornahku ka Skandinaavia riigid (Rootsi, Taani, Soome) ning Holland. Varemmail aastail esines ka Prantsuse toornahkade varustajana, kuid nüüd on ta jäänud tagaplaanile. Leedu osutus eriti 1935. a. tähtsaks varustajaks toornahkade alal; nimetatud aastal veeti sisse Leedust ca 500 tn toornahku, mis moodustas üksi 25% kogu toornahkade sisseveost tol aastal, ületades koguselt isegi Argentiina oma.

Ka euroopa riigest on viimaseil aastail toornahaostud osutanud langustendentsti. Kui 1935. a. osteti sealt 615 tn mitmesuguseid toornahku, siis järgmisel aastal vähenes import sealt 283 tn-le ning mullu — 194 tn-le. Ka võrreldes 1928. a. on toornahkade sissevedu Eestisse euroopa riigest praegu tun-

duvalt väiksem; 1928. a. imporditi nime-
tatud riigest kokku ligi 300 tn mitmesugu-
seid toornahku.

Viimasel ajal hakkab aga toornahkade
sissevedu pidevalt suurenema Austraaliast,
Br.-Indiast ja L.-Aafrika Ühendriigest. Kui
näit. 1935. a. neist kolmest riigist osteti
toornahku 85 tn, ulatus see juba järgmisel
aastal 120 tn-le ning mullu 257 tn-le. Toor-
nahkade sisseveo tõus mullu võrreldes e. a.
ga toimuski ostude suurenemise arvel Aust-
raaliast, Indiast ja L.-Aafrikast. Kriisiaas-
tail puudus toornahkade sissevedu mainitud
3 maast peagu täiesti. Liigitades toornah-
kade sisseveomaid L.-Ameerikaks, Euroo-
paks ja muuks (peamiselt Austraalia, India
ja L.-Aafrika Ühendriigid), saaksime viima-
seil aastail toimunud muudatuse kohta sis-
seveomaade struktuuris järgmise pildi:

	1937	1936	1935
	Sissevedu tn.		
L.-Ameerika	968	1085	1205
Euroopa	194	233	615
Muud	344	184	125

Toornahkade väljavedu on koguselt sis-
seveost märksa väiksem. Viimaseil aastail
võime nentida eesti toornahkade ekspordis
siiski märgatavat tõusu. Võrreldes, näit.,
1935. a. suurenes mullu toornahkade müük
välismaale enam kui kahekordseks, ulatudes
ligemale 960 tn-le. Toornahkade väljaveos
evib mõõduandvat kohta vasika-toornahkade
eksport. Mullu moodustasid vasika-toorna-
had ligemale 55% üldisest toornahkade väl-
javeokogusest. Vasika-toornahkade ostjaina
esinevad meil peamiselt NSVL, kellele järg-
nevad Saksa, P.-Am. Ühendriigid, Holland,
Soome jt. Vasika-toornahkade müük
NSVL-u algas alles 1934. a., ning ulatub
nüüd keskmiselt 200—250 tn-le aastas. Va-
remail aastail, näit. 1928. a., olid tähtsa-
maiks vasika-toornahkade kaubatarvitajaks
Saksa ning P.-Am. Ühendriigid, kellede osa-
tähtsus kui ka neisse riigesse väljaveetav
vasika-toornahkade kogus on vähenenud
tunduvalt. Ümmarguselt 50% eesti ekspor-
ditavaist vasika-toornahkadest ostab NSVL.
Teatavasti on NSVL ka eesti ainsaid talla-
nahaostjaid.

Vasika-toornahkade kõrval on väiksema
tähtsusega veise- ja lamba-toornahkade
müük välismaale. Veise- kui ka lamba-

toornahkade eksport suuremas ulatuses on
alles viimaste aastate tulemus. Veise-toor-
nahkade eksport toimus õieti alles m. a.
ulatuslikumalt; mainitud toornahku veeti
välja nimelt 223 tn 261 tuh. kr. väärtuses.
Peamiseks ostjaks osutus Saksa (120 tn),
kelle kõrval Soome (44 tn) ja Holland
(33 tn) olid väiksema tähtsusega. Ka Root-
si ja Briti esinesid mullu veise-toornahkade
ostjaina. Lamba-toornahkade peamiseks
kaubatarvitajaks on praegu ainult Saksa.
Varemail aastail osutus peamiseks ostjaks
Läti. Lamba-toornahkade müük välismaale
võrdus mullu 196 tn-ga 412 tuh. kr. vää-
rtuses. Ka hobuse-toornahku on müüdnud vä-
lismaale, ent senini õige väikesel määral,
ning suurem osa neist nahkadest leiab tööt-
lemist kodumaal (peamiselt pealishahka-
deks). Mullu ulatus hobuse-toornahkade
väljavedu 14 tn-le 18 tuh. kr. väärtuses;
tähtsamaid kaubatarvitajaid olid Soome (8
tn) ja Tšehhoslovakkia (5 tn).

Reastades eesti toornahkade välismaisi
kaubatarvitajaid väljaveokoguse järgi saak-
sime järjestu:

	1937	1936	1935
	Väljavedu tn.		
Saksa	509	156	53
NSVL	258	200	210
Soome	65	7	1
Holland	57	63	65
P.-Am. Ühendriigid	27	70	49
Muud	42	100	51

Toornahahinnad m. a. jooksul kujunesid
üldiselt analoogiliselt paljude teiste toorai-
nete hindadega. Kuni apr. 1937. a. liikusid
toornahahinnad tõususuunas, nõrgenesid aga
suvel ning langesid m. a. aug. tunduvalt.
1937/38. a. vahetusel toornahahindades ilm-
nes küll väike paranemine, kuid viimasel
ajal on hinnad taas nõrgenenud. Tänavu
jaan. oli välismaiste toornahkade keskmis-
seks sisseveoväärtuseks Eestis Kr. 1,37 per
kg, apr. aga — Kr. 1,20.

Toornahkade laotagavarad peagu kõigis
suuremais tarbimismais osutuvad praegu
siiski võrdlemisi väikesiks, mistõttu võib
arvestada tõenäoliselt peatselt suurenevaid
nõudmisi toornahkade järele nahatöösturite
poolt. Kui tegelikus nahatarvituses — s. o.
jalanõude nõudmises — ei teki suuremaid
muudatusi, näivad tingimused kujunevat
toornahahindade paranemiseks juba lähemas
tulevikus kõigiti soodsaiks.

BÜDŽETIUURIMUSE TULEMUSI. RESULTS OF INQUIRY INTO WORKER'S BUDGET.

Büdzetiuurimuse korrespondent-leibkonnad lõpetasid oma tulude-kulude arvestamistööd 1. IV s. a.; samaks tähtpäevaks koostati ka nende varanduste lõppinventuurid.

Oma tulude-kulude registreerimist alustas m. a. üldse 663 leibkonda. Kuigi esialgselt arvepidamiseks nõusolekut avaldanud leibkondade arv oli tunduvalt suurem, osa neist lähemalt tutvudes töötamisjuhistega, loobus arvepidamisest.

Arvepidamise lõpetas kasustamiskõlbliku büdžetiga üldse 527 leibkonda. Neist oli

Tallinnast	264 leibkonda	50,1%	üldarvust
Tartust	92	"	17,5 " "
Pärnust	35	"	6,6 " "
Narvast	45	"	8,5 " "
Virumaa põlevkivitööstusra- joonist	15	"	2,9 " "
Mujalt	76	"	14,4 " "
neist põllutöölise leibk. .	40	"	7,6 " "

Üksikute palgateenijate kihtide järgi on kasustamiskõlblikke büdžette:

Riigi- ja omavalitsusteenijalt .	179	—	34,0%	üldarvust
Kaubandus-tööstusametnikelt ja äri- teenijalt	32	—	6,0 " "	"
Tööstus-kaub. töölisilt	261	—	49,5 " "	"
Üksitöötajalt käsitöölisilt-väike- ettevõtjalt	15	—	2,9 " "	"
Põllutöölisilt	40	—	7,6 " "	"

Oli kavatsatud koguda kasustamiskõlblike büdžette üldse 600 leibkonna kohta, neist 125 riigi- ja omavalitsusteenijalt, 50 — kaubandus-tööstusametnikelt ja äriteenijalt, 275 — tööstus-kaubandustöölisilt, 50 — üksitöötajalt käsitöölisilt-väikeettevõtjalt ja 100 — põllutöölisilt. Tegelikult on seega kogutud büdžette rohkem, kui kavatseti riigi- ja omavalitsustöölise kohta, ligikaudu kavatsatud arvul tööstus-kaubandustöölise kohta, teiste kohta aga vähem. Erinevate põhjuseks oli peamiselt üksikute palgateenijate kihtide erinev sulgumine büdzetiuurimustöösse.

Samal ajal, kui sooviavaldusi uurimustöist osavõtuks riigi- ja omavalitsuste teenijalt kogunes märksa rohkem, kui neid oli võimalik kasustada, ning ka tööstustöölise seast

leidis veel tarviline arv osavõtta soovijaid, tekkis raskusi juba korrespondent-leibkondade kandidaatide leidmiseks tarvilisel arvul kaub.-tööstusametnike ja eriti äriteenijate, veel suuremal määral aga käsitöölise-väikeettevõtjate ja põllutöölise hulgast. Seetõttu tuli viimatinimetatud kihtide juures juba alustada büdžettide koostamistööd väiksema arvu leibkondade juures, kui oli kavatsatud koguda lõplikke büdžette. Lahkuminekul suurenesid aga veelgi tegelike tulude-kulude registreerimistööde alates. Kuigi juba korresp.-leibkondade värbimisel ja nende instrueerimisel leibkonnil püüti võimalikult selgitada neil tähta tuleva töö iseloomu ja suurust, nii et need, kellele see tundus raskena, võisid juba aegsasti jääda eemale, selgus tegelike tööde alates, et paljud olid oma head tahtet ja võimeid hinnanud üle ning hakkasid järk-järgult mitmesuguseil põhjusil langema välja. Peamiselt toimusid need väljalangemised taas samus kihtides, kus juba korresp.-leibk. kandidaatide leidmine ei õnnestunud täiel määral.

Kahtlemata nõudis ka kõigi vajalike andmete juhistikohane registreerimine leibkonnilt aasta jooksul suurt tööd ja hoolt, mis Keskbüroos teostatud võrdlemisi tugeva kontrolli tõttu ei saanud lõdveneda ja pidi kestma lõpuni ühtlaselt. Rõõmustaval viisil leidis seda siiski ümmarguselt 80% kõigist tegevustalustanud korrespondent-leibkonnist.

Kuigi kõigi leibkondade tööd täpsuselt ja täielikkuselt ei ole täiesti võrdsed, võib konstateerida siiski, et suur enamus kasustamiskõlblikest büdžetidest peaks vastama ka valjemaile selliseile tööle esitatavale nõudeile. Kuna ka arvuliselt, vaatamata ülalmärgitud kavatsusist lahkuminekuile, kogutud büdžetid võimaldavad küllalt täielikku pilti meie palgateenijate elatusasemest, võib uurimust lugeda õnnestunuks.

Praegu on käsil kogutud materjalide töötlemine ja tulemused selguvad juba loodetavasti selle aasta lõpul.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

■ A. Alt'ile, Tartus, Riia 62, asuva ning ümberkorraldatava puutööstuse jaoks Tartus, Vaba t. krunt nr. 409 kinnitatud projekti kohaselt puu- ja mööblise patööstuse hoone püstitamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölist. Jõuandjaks 2 elektrimootorit üldvõimega 8,5 HJ. Valmistatakse mööbleid ja tehakse igasugu laudsepatööd.

■ „Kuressaare jahuveski“ omanikule A. Alfeldt'ile, Kuressaares, Kohtu 7, samas asuva ning ümberkorraldatava jahuveski ning mehaanilise pagaritööstuse kinnitatud projekti kohaselt ümberehitamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töölist. Jõuandjaks 2 puugaasimootorit üldvõimega 165 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja ning valmistatakse mitmesuguseid teraviljasaadusi, küpsetatakse leiba, saia ja biskviiti. Veskis on 3 valts-tooli.

■ S. Judeikin'ile, Mustvees, Petrogradi t. asuva, kinnitatud projekti kohaselt ümberkorraldatud ning sisseseatud jahu- ja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 23 töölist. Jõuandjaks lokomobiil 85 HJ. Jahvatatakse iga liiki tervilja ning valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

■ „Eсна jahu- ja saeveski“ omanikule F. Aviko'le, Tallinnas, Tõnismägi 16-a, tema Järvamaal, Esna vallas Esna raudteejaama juures asuva ning kinnitatud projekti kohaselt ümberkorraldatud ja sisseseatud jahu- ja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 15 töölist. Jõuallikaks puuja turbagaasimootor 100 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesuguseid teraviljasaadusi ja ehitusmaterjale.

■ O.-i. „Vaba Maa'le“, Tallinnas, Pikk 54/56 tema samas asuva ja ümberkorraldatava trükikojaga kinnitatud projekti kohaselt sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd

kuni 85 töölist. Jõuandjaks 34 elektrimootorit üldvõimega 116 HJ. Trükitakse ajalehti, raamatuid ning valmistatakse igasugu teisi trükitöösaadusi.

■ Kudumistööstus „Italia“ omanikule E. Rubanovitsch'ile Tallinnas, Soo 29, tema samas asuva ning ümberkorraldatava kudumistööstuse kinnitatud projekti kohaselt sisseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 25 töölist. Jõuandjaks 3 elektrimootorit üldvõimega 6,8 HJ. Valmistatakse igasugu voodririidet kunstiidist puuvilla lisandusega ja selleta.

■ A.-s. „Kemaks'ile“, Tartus, Näituse 27, tema ümberkorraldatavas keemiatööstuses kinnitatud projekti kohaselt tööstuse juurdeehituste ja seadise muutmise teostamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 22 töölist. Jõuandjaks 1 aurumasin 30 HJ ja 4 elektrimootorit üldvõimega 12 HJ. Valmistatakse kampooli, tärpentiini ja teisi keemiatööstussaadusi.

■ Põltsamaa Torniveski omanikule A. Parvei'le, Põltsamaal, Veski 13, tema Põltsamaal, Veski 17, Paala jõe kaldal asuva ning ümberkorraldatava jahu- ja saeveski ning villatööstuse kinnitatud projekti kohaselt sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 8 töölist. Jõuandjaks 4 vesiturbiini üldvõimega 87 HJ, 2 elektrimootorit üldvõimega 30 HJ ja 1 diiselmootor 57 HJ. Jahvatatakse iga liiki teravilja, valmistatakse mitmesuguseid teraviljasaadusi, töötletakse metsamaterjali ehitusmaterjaliks ning kraasitakse ja kedratatakse villa.

■ Elektritavete vabriku „E.T.V.“ omanikudele R. Triikka ja H. Prüüs'ile Tartus, Lai 32, ümberkorraldatud ja kinnitatud projekti kohaselt sisseseatud elektritavete tööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 10 töölist. Jõuandjaks 4 elektrimootorit üldvõimega 5,25 HJ. Valmistatakse elektripliite, keedunõusid, elektrimõõtmis- ja meditsiinilisi aparate ning igasugu elektrin stallatsioonitöid.

LAEVANDUS

SADAMATE TEGEVUS (PEALE TALLINNA) APRILLIS K. A.

OTHER HARBOURS IN APRIL.

Apr. oli tegevus teisis sadamais peale Tallinna juba päris elav, läbikäigud tõusid ligi pooleni keskmisest kuu läbikäigust hooajal. Peale rannasõidu erines teisis sadamais nimetamisväärselt ka välissõit. Välissõidust tuli sisse 49 laeva mahuga 4519 net. reg. tn. ja väljus 56 laeva mahuga 3162 net. reg. tn. Kaupu veeti sisse 1397 tn. ja välja 3272 tn. Väljavedu koosnes peamiselt kivideveost, nimelt lubjakivide -- Jaagurahult ja Paldiskist ning telliskivide -- Loksalt. Veeti sisse mitmesugust kaupa peamiselt Pärnu sadamasse. Kaupade läbikäik välissõidus apr. ületas m. a. sama kuu läbikäigu kahekordselt.

Rannasõidus liikles laevu ja neil veeti kaupu ning reisijaid:

	Saabus		Väljus	
	aprill	märts	aprill	märts
Laevade arv	378	144	395	146
„ maht net. rgt.	19570	9544	20262	9518
Kaupu tn.	1642	745	2186	448
Reisijaid arv	6742	2587	7326	2717

Apr. võrreldes märtsiga elavnesid tunduvalt laevade liiklemine ja ka veod. Suurem osatähtsus on rannasõidus reisijateveol. Sissetulnud reisijate arv oli apr. suurem märtsist üle 4 korra. Reisijaid liikles saarte- ja mandrisadamate vahel. Elavam liiklus oli Kuivastu ja Virtsu ning Haapsalu ja Hiiu saare sadama vahel. Kaupu veeti rannasõidus apr. 3778 tn. eelmise kuu 1188 tn. vastu.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisund oli m. n. vaikne, kusjuures hindade liikumine toimus pisut lõdvenavas suunas. Meie võihinnaks noteeriti Manchesteris 119—121 š cwt, mis on 1 š cwt-lt madalam e. n. hinnast. Samuti nõrgenes ka Saksast saadav hind. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahekorral kujunemisele noteeriti meie eksportvõihinnaks 160 s kg franko saatejaam, m. n. 162 s. vastu. Turutendents vaikne.

Alates 12. VI on Valitsuse poolt määratud riiklikult kindlustatud eksportvõihinnaks 170 s. kg franko saatejaam. Kindlustatud hind on 20 s. kg kohta kõrgem kui m. a. samal ajal. Alates 16. VI on k. a. kindlustatud võihind 25 s. kõrgem kui m. a. suvel.

Või sissevedu Inglisse oli mais Austraaliast ja Uus-Meremaalt 582 300 kasti m. a. sama kuu 690 400 kasti vastu. Ka juunis on nimetatud maade või sissevedu väiksem kui m. a. juunis, kuna juulis näib või sissevedu ületavat m. a. juuli. Võitoodang Austraalias ületab viimasel ajal jälle m. a. sama aja taseme, kuna Uus-Meremaal püsib võitoodangu endiselt alla m. a. sama aja taset. Euroopa karjamajandusmaist on või väljavedu näidanud elavnemist. Nii suurenes või väljavedu Taanist mais 8% võrreldes m. a. samal kuul eksporditud võikogusega. Samuti on suurenenud või väljavedu Balti riigest. Nii eksporditi võid meilt mais 1218,0 tn, s. o. 335,4 tn enam kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 5 kuul tõusis või väljavedu 4 400,8 tn-le, suurenedes seega 694,9 tn ehk 13,8% võrreldes m. a. sama aja väljaveoga.

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

13. VI noteeriti esmakordselt vastava noteerimiskomisjoni poolt toorkaseiinihinda Eestis. Kuna kaseiini noteerimine on sisuli-

selt võrdlemisi raske selle kauba mitmekesiduse tõttu, nõudis noteerimisaluste väljatöötamine mitmekülgselt uuringut. Vasta-

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3	6/VI	80/VI	%	Mai		English Nomenclature see No. 3	6/VI	80/VI	%	Mai	
	12/VI	5/VI		1938	1937		1938	1938			
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas (Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv))											
1. Rukis	17,00	17,00	0	16,75	14,00	79. Lambaliha, esim. veer.	70	65	+23,1	65	65
2. Nisu	23,00	23,00	0	22,56	24,50	80. " tag.	80	76	+5,3	76	70
3. Oder, sõda	—	—	—	13,50	21,75	81. Searasv, sulatamata	110	110	0	110	110
4. Kaer	—	16,00	—	15,75	17,50	82. " sulatatud	140	140	0	140	140
5. Rukkijahu	18,68	18,68	0	18,88	18,13	83. Loomarasv, sulatamata	65	65	0	65	55
6. Rukkipüü	26,50	26,50	0	26,50	22,75	84. " sulatatud	80	80	0	80	80
7. Nisupüü (kõrgem sort)	43,00	43,00	0	43,00	45,00	85. Heeringad	55	55	0	55	50
8. Kartulid, sõõgi	3,03 ²⁾	2,98 ²⁾	+1,7	—	—	85-a Eesti erivalik	—	—	—	—	—
9. piirituse	—	—	—	—	—	86. Räämed, värsked	7	10	-80	12	14
10. Kartulitärklis	25,00	25,00	—	25,00	23,00	87. Kilud, värsked	25	23	-10,7	33	15
11. Juust, Sveitsi (kg)	1,35	1,95	0	1,35	1,25	88. Ristikehin	7,3	7,3	0	7,2	7,5
12. Taimevõli (kg)	0,76	0,76	0	77,50	82,50	89. Aasahein	4,9	6,1	-20,7	5,5	5,2
13. Suukur	44,25	44,25	0	44,38	44,78	90. Põietispuud, kase (m ³)	845	845	0	845	845
14. Sool	2,43	2,40	+1,3	2,40	2,50	91. " männi	563	563	0	563	563
15. Riis, Burma II	48,50	48,50	0	48,50	46,65	92. Petrooleum (lt)	16	16	0	16	18
16. Tee, or. Pek., Tseilon (kg)	5,80	5,80	0	5,80	5,75	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
17. Kohv, Rio, Santos	2,98	2,98	0	2,97	2,98	Rukis — (kr. kv.)					
18. Kakao, Hollandi	2,10	2,10	0	2,10	2,10	93. Hamburg (La Plata)	—	—	—	—	10,40
19. Heering., S. Matties (tunn)	52,00	52,00	0	52,00	49,50	94. Chicago	7,47	7,24	+3,2	8,26	16,44
20. " Mattiula	53,00	53,00	0	53,00	52,50	95. Winnipeg	7,62	7,48	+1,9	8,26	16,51
21. Palgid, kuusk, määnd (thm)	16,00	16,00	0	16,18	20,00	Nisu — (kr. kv.)					
22. Paberipuu (rm)	9,50	9,50	0	9,50	7,50	96. Hamburg (Manitoba I)	14,12	14,53	-2,3	13,13	20,34
23. Saet, mat., määnd u/s (thm)	37,00	37,00	0	37,00	43,00	97. Liverpool	—	11,53	—	13,05	18,77
24. Talliskivid (1000 tk.)	51,00	48,00	+8,3	48,00	44,75	98. Chicago	9,80	9,30	+5,4	10,40	17,06
25. Silikaakivid (1000 tk.)	41,00	41,00	0	41,75	41,00	99. Winnipeg	15,56	12,96	+4,6	15,25	17,52
26. Tsemnt (tunn 170 kg ¹⁾)	5,85	5,85	0	5,85	5,85	Mais — (kr. kv.)					
27a. Tsem. paberikot. (170 kg ¹⁾)	5,15	5,15	0	5,15	5,15	100. Chicago	8,16	8,07	+1,1	8,18	18,76
27b. Lubi	2,20 ²⁾	2,20 ²⁾	0	2,20 ²⁾	2,20 ²⁾	Piim lahtisel Tallinn (snt. lt.)					
28. Tsinkvalge (kg)	0,42	0,47	-10,6	0,47	0,64	101. I v. piimakauplustele	12	12	0	12	11
29. Ooker (kg)	0,20	0,19	+5,8	0,19	0,23	102. I v. piimatööstustele	11	11	0	11	10
30. Värnik	61,00	62,50	-2,4	62,50	65,00	103. II v. piimakauplustele	10	10	0	10	9,5
31. Linaseeme, õli footmiseks	—	—	—	—	—	104. II v. piimatööstustele	9	9	0	9	8,5
32. Olikoogid, linaseemne	15,25	15,25	0	15,25	12,50	Võli (snt. kg)					
33. Nisukliid	12,50	12,50	0	12,50	10,00	105. Tallinn	160	162	-1,2	172	138
34. Superfosfaat, 18-20%	5,40	5,40	0	—	4,85	106. Kindlustatud hind	190	190	0	190	160
35. Kaaliacool, 40%	11,70	11,70	0	11,70	10,60	Londents.					
36. Fosforiit, eesti	3,85	3,85	0	3,85	—	107. Taani	220	220	0	231	196
37. Nitrofoska	24,50	24,50	0	24,50	23,90	108. Eesti	—	—	—	—	—
38. Raud, sordi	21,00	21,00	0	21,75	21,13	109. Läti	—	—	—	—	—
39. Teras, vedru	32,00	32,00	0	32,00	24,00	110. Leedu	—	207	—	—	227
40. Inglisina	400,00	400,00	0	415,00	580,00	111. U-Meremaa	—	220	—	—	231
41. Seatina	42,50	42,50	0	44,75	67,50	Manchesteris.					
42. Vaskplekk, punane	223,00	223,00	0	222,50	235,00	112. Taani	225	225	0	235	201
43. " valge	180,00	180,00	0	183,75	195,00	113. Eesti	214	215	-0,5	225	180
44. Tsinkplekk	77,50	77,50	0	77,50	77,50	114. Läti	214	214	-0,5	226	180
45. Puuvillariie, bjäs (mtr)	0,57	0,57	0	0,57	0,57	115. Soome	217	217	0	227	195
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,45	2,45	0	2,45	2,45	116. Rootsi	217	217	0	227	195
47. " ameer. n. I. s.	2,75	2,75	0	2,75	2,70	117. Kopenhaagenis — Taani	176	176	0	185	151
48. Paber, rotatsioon	23,20	23,20	0	23,20	23,20	Peekon. (snt. kg)					
49. Kivistisi, auru, Newcastle	2,80	2,80	0	3,00	110	118. Tallinn 60 — 72 kg I s.	87 ^{a)}	87 ^{a)}	0	87	91
50. sepa	3,50	3,50	0	3,50	—	119. " { 55,5—59,5 " " }	82 ^{b)}	82 ^{b)}	0	82	86
51. Põlevkivi, 1-a s.	0,90	0,90	0	0,90	0,80	120. " { 72,5—75,0 " " }	78 ^{a)}	78 ^{a)}	0	78	82
52. Tarvas	1,00	1,00	0	1,00	0,90	Londons (kõrgem not.)					
53. Põlevkiviõli	6,70	6,70	0	6,70	5,27	121. Taani	175	175	0	179	168
54. Kütisõli, o/ü. "E. Kiviõli"	6,75	6,75	0	5,10	—	122. Eesti	164	162	+1,2	165	154
55. Kiviõrv	19,00	19,00	0	19,00	19,00	123. Läti	184	162	-1,2	165	154
56. Nafta	15,50	15,50	0	15,63	11,75	124. Leedu	164	162	-1,2	163	154
57. Petrooleum, Ameerika	16,50	16,00	-3,1	15,63	12,80	125. Rootsi	169	166	+1,3	169	193
58. Bens., Riigi Põlevkivit. (lt)	0,32	0,32	0	0,32	0,26	126. Iiri	171	171	0	176	174
59. " Kiviõli "Estolln" (lt)	0,32	0,33	-3,1	0,33	0,29	127. Poola	164	162	+1,2	165	154
VAIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
60. Rukkijahu (kotiviisi)	20	18,4	+8,7	18,4	16,0	Lina — Võru-Petsert.					
61. Sepikujahu (kotiviisi)	27,5	27,5	0	27,5	28,0	128. Ristina (R)	—	104	—	104	144
62. Manns	50	50	0	50	50	129. Hoffsdreiband (HD)	—	95	—	95	135
63. Kartulijahu	30	30	0	30	28	130. Dreiband (D)	—	88	—	86	126
64. Kartulid	4,5	4,5	0	4,3	3,9	131. Ordin-dreiband (OD)	—	77	—	77	117
65. Suukur	46	46	0	46	46	132. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	68	—	68	108
66. Sool	5	5	0	5	5	133. Takuprakk (H)	—	59	—	59	99
67. Piim, lt. II valik lahtine	12	12	0	12	11	Mujal Eestis.					
68. Lauavõli	205	205	0	205	170	134. Ristina (R)	—	102	—	102	141
69. Kõõgivõli	160	170	-5,9	163	178	135. Hoffsdreiband (HD)	—	93	—	93	132
70. Koor, rõõsk (liiter)	110	110	0	110	100	136. Dreiband (D)	—	84	—	84	123
71. hapu	110	110	0	110	100	137. Ordin-dreiband (OD)	—	75	—	75	114
72. Kanamunad (paar)	8	8	0	8	8	138. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	68	—	68	105
73. Sealiha, keeduliha	90	90	0	88	90	139. Takuprakk (H)	—	57	—	57	96
74. " praeliha	100	100	0	100	100						
75. Loomaliha, supliha	85	85	0	85	50						
76. " praeliha	80	80	0	80	65						
77. Vastkaliha, esim. veer.	55	50	+10,0	46	45						
78. " tag.	70	65	+23,1	58	50						

¹⁾ fr. Rakvere; ²⁾ ühes teedemaksuga; ³⁾ 13.VI—19.IV; ⁴⁾ 6.VI—12.VI; ⁵⁾ Virumaa raudteejaamades; ⁶⁾ raudteejaamades. ⁷⁾ fr. Tamsalu. ⁸⁾ tärkliisfabrikuis.

vate kokkulepete saavutamise järgi otsustati noteerida 2. sordi toorkaseinihinna, kusjuures 1. sordi toorkaseiniüks loetakse valget, võõrkehadeta, hapulõhnata ja herneteralise struktuuriga kaseiini, ning II sordiks — säärast, mis ei vasta I sordi tingimustele. Seejuures ei tohi veesisaldus toorkaseiniüks olla suurem kui 70%.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisund pisut paranenud. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis tõusis 1 § tsn-lt. Võrreldes m. a. sama ajaga on praegune peekoninoteering Londonis 13 § kõrgem. Asjaomaseis ringkonnis loodetakse peekonihindade kõvenemist nii pea, kui ilmastik muutub soojemaks.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonigade eest järgmisi hindu:

Toorkaseinihinna noteerimisel tuleks lähtuda tavaliselt välis- kui ka siseturu hinnast. Kuna käesoleval korral meil ei ole ekspordiks ülejääke, noteeriti kaseinihinnaaks tööstuse poolt makstavad hinnad, s. o. I sordi toorkaseiini hinnaks 13 s. kg ja II s. hinnaks — 11 s. kg franko piimatalitus. Noteeritud hinnad on kõrgemad välisturgudest saadavaist hindadest. Turutendents rahulikum.

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	87	82		
55,5—59 "	82	78		Siseturu hinnad.
72,5—75 "	82	78		
75,5—80 "	78	74		

ja elussigade eest:

90—120 kg raskused	60 s	eluskaalu-kg.
120—160 " " "	64 " " "	
üle 161 " " "	60 " " "	

Elussigade eksport näitab hooajalist langust, nagu kordub tavaliselt igal aastal suvekuul.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Põllutöökoja Tallinna elustapaloomade ja lihaturul turustati 206 veist. Nõudmine loomaliha nõrgavõitu, mistõttu hinnad veiseihale pisut nõrgenesid. Nii maksub veise-liha: suuril rammusail pullel 50—52 s ja keskmisel 48—50 s kg. Väiksemail rammusail pullel 48—50 s, keskmisel 47—49 s ja lahjadel 44—46 s kg.

Lehmad nuumatud 53—58 s, rammusad 48—52 s, keskmised 43—46 s ja lahjad 37—43 s kg.

Mullikad nuumatud 53—58 s, rammusad 50—52 s, keskmised 46—48 s ja lahjad 38—43 s kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud lihakilo hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde keskmiselt 12 s.

Eluskaalu järgi maksuvad suured pullid 31—33 s kg ja väiksemad pullid ja mullikad 21—23—29—34 s kg. Lehmade eluskaaluhinnad rammususe järgi 21—23—29—33 s kg.

Vasikate pakkumine alla keskmist. Nõudmine keskmise.

Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 70—75 s, rammusad 65—70 s, keskmised 55—65 ja lahjad 48—51

PÕLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1938. a.	1937. a.	1936. a.
	6./VI	30./V	1./I	1./I	1./I
	12./VI	5./VI	kuni	kuni	kuni
	1938	1938	12./VI	13./VI	14./VI
VÕI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	130,2	450,0	4531,0	4231,7	3063,6
Sellest:					
Saksa	118,5	25,3	1562,8	1494,3	1543,0
Inglise	11,7	433,7	3102,2	2561,3	1610,7
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	1980	2060	13782	10509	13130
Sellest:					
Inglise	612	873	6214	1229	7353
Saksa	1368	1196	6380	9220	2442
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	37,1	37,1	919,9	915,1	1029,6
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	54,1	43,7	2875,8	4113,6	5233,9
Sellest:					
Inglise	27,5	—	1450,3	1576,4	2403,6
Belgia	—	—	0,5	201,6	231,3
Soome	6,3	13,4	259,5	243,4	419,5
Saksa	—	—	206,6	1385,6	591,3
Prantsus	—	—	342,2	522,1	1475,7

s kg. Elusvasikate hinnad 35—43—47—50 s kg.

Lambaliha pakkumine väike. Nõudmine hea. Nädalas turustati 75 lammast. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksusid: eksportlambad 100—105 s, nuumatud 55—70 s, keskmised 50—55 s ja

lahjad 40—45 s kg. Eksportlambaliha-noteeringu alusel on eluskaaluhind franko saatejaam 44—47 s kg.

Sealiha pakkumine tagasihoidlik. Nõudmine keskmise. Tapetud sead maksuvad: noored, liha- ja peekonkaalulised 80—83 s ja rasvasead 78—82 s kg. Eluskaaluhind 62 s piires kilo.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Veisenaahkade hinnad püsivad endised ja maksuvad I sort — 70 s., II sort — 63 s. kg.

Vasikanaahkade hinnad mai lõpul langesid ja maksuvad Kr. 3.— tk. ja rasked vasikanahad alates 3,5 kg — Kr. 1.— kg. Tendents langusele.

Lambanaahkade hinnad püsivad ja maksuvad Kr. 2.50—3.75 tk. Hind sõltub naha suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenaahad 20 kg ja üle Kr. 12.50 ja alla 20 kg — Kr. 8.— tk. Tendents langev.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturuseisundi kujunemine toimus m. n. vaikse tendentsiga. Pühadele järgneval nädalal on tavaliselt tarvitus madalam ning seetõttu võis oodata ka hindade lõdvenemist, kuid tegelikult see esines võrdlemisi väikeses ulatuses. Seetõttu noteeriti meie eksportmunade hinnaks endine, s. o. 67 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti samuti endine hind, s. o. 60 s. kg. Tendents vaikne.

Kanamunaturuseisundi kujunemine toimub teatavasti hooajaliselt, kusjuures munahind kõigub suures ulatuses. Kuna det. mai—juunini esineb tavaliselt peagu pidev langus, näib olevat tõenäoline, et munahinna madalam tase on juba saavutatud. Seega võib loota lähemal nädalal munahindade arengusuunas üldiselt tõusutendentsi, mõningate ajutiste hindade nõrgenemisjuhtudega. See-

ga näib munaturuseisund aasta II veerandil kujunevat soodsamaks kui m. a. samal ajal. K. a. esimesel veerandil olid munahinnad välisturul madalamad kui aasta varem.

Kuigi aasta algul võis arvata, et tänava munakaubanduse läbikäik maailmaturul suureneb, ei ole see senini ebasoodsate ilmastikuloode tõttu siiski avaldunud. Nii on tähtsamatist munatootjaist maist kanamunade väljavedu läinud tagasi: Taanist (aasta esimesel 5 kuul) 10% ja Belgiast (3 kuud) — 23%. Väiksemaid kanakasvatusmaid on aga kanamunade väljavedu näidanud tõusutendentsi. Nii on Eestist kanamune eksportitud mais 8,3 milj. tk., s. o. 1,3 milj. tk. enam kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 5 kuul ulatus munaeksport 11,8 milj. tk-le m. a. sama aja 8,3 milj. tk. vastu.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 13. juunil s. a. noteeriti Tallinna kohta endised piimahinnad, s. o.: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Piima järele on nõudmine hea eriti kuumade ilmadega.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	14—15	12
Tartu	15—16	13	—	11
Narva	14	—	—	9
Pärnu	16—17	12	—	11
Rakvere	15	—	—	11
Valga	15	—	—	10
Võru	—	—	—	12

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Maailmateraviljaturul jätkus m. n. hindade nõrgenemine peale Chicago, kus nisu ja mais võrreldes e. n-ga näitas hinnas väiksest paranemist. Eriti tugev oli nisuhinnalangus Hamburgis, kus Manitoba I nisu langus e. n. 17.85 kr-lt 14.12 kr-le, mis tähendab 20%-st hinnatõrkenemist.

M. n. kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturgudel järgmised hinnad kr. kv. (sulgudes e. n. keskmised hinnad):

Nisu: Chicago 9.80 (9.69), Winnipeg 13.56 (14.72), Hamburg 14.12 (17.85).

Rukis: Chicago 7.49 (7.83), Winnipeg 7.62 (7.73).

Mais: Chicago 8.16 (8.04).

Viimaste andmete järgi hinnatakse tänavust P.-Am. Ühendriige loodetavat talinisu-toodangut 810 milj. buš-le, mis on kõrgem kuu aega tagasi olevast hindest 67 milj. buš. ja m. a. lõplikust toodangust 125 milj. buš. Suvinisu-toodangu hinnang ületab mulluse 77 milj. buš. ja tõuseb 267 milj. buš-le. Kanada tänavune loodetav nisutoodang ületab m. a. ligi kahekordselt ja on 338 milj. buš.

Kuigi P.-Am. Ühendriiges ostab valitsus teraviljaturu kindlustamise eesmärgiga talupidajalt 200 milj. buš. nisu 60 c. bušel, jääb

siiski peale omatarviduse müügile kuuluvat vaba nisu niivõrd suurel määral talupidajate valdusse, et selle turuleaskmine mõjub vaadatamata ettevõtetud turukindlustamis-abinõudele üldiselt halvasti kujunevatele hindadele. Edasist tootteraviljahindade kujunemist ei jäta ka mõjustamata euroopa sisseveeriikide võrdlemisi hea viljade seisund praegu peale Vahemere-äärsete maade. Nii arvestatakse Itaalias, Kreekas ja Portugalis e. a-st väiksemaid saake, mistõttu need riigid täielikuks nõude rahuldamiseks on sunnitud tõstma sissevedu. Seavastu Prantsuses, Belgias, Hollandis ja Inglises arvestatakse mullusest suuremat lõikust ja üldist sisseveo tagasimeenikut. Prantsuses isegi ületab tänavune toodang sisemaise tarbe ja tõuseb üle mitme aasta. Prantsuse astus tänavu taas eksporditajate maade hulka, aidates müügilesaadetavate kogustega suurendada niigi nõudmisest suuremat pakkumist.

Siseturul püsivad suurmüügihinnad peale rukki endisel tasemel. Praegune rukkihind on 17 kr. kv. endise 16 kr. vastu. Samuti püsivad ka väikemüügihinnad. Nii maksus üksikul turgudel rukis 16.5—18 s., nisu 21—23 s., oder 16—18 s. ja kaer 15—17 s. kg.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Juunis on kartulite väljaveedu elav. Kuni m. n. lõpuni veeti välja üle 10 000 kv söögikartuleid, millest suurem osa läks Norra. Väiksemal määral saadeti kartuleid Rootsi ja Inglise.

Mais tõusis meie kartulite väljaveedu 33 876 kv-le 30 000 kv vastu 1937. a. mais. K. a. esimese 5 kuu jooksul vedasime kartuleid 85 600 kv m. a. samal ajavahemikul veeti välja 98 000 kv, seega veidi rohkem. K. a. nõrgad kuud väljaveo poolest olid märts ja apr., kuna rohkesti veeti kartuleid välja jaan. ja mais.

M. a. saagist (alates 1. IX) kuni 31. V tõusis kartulite väljaveedu 179 000 kv e. a. 166 000 kv vastu, ületades veidi 1936/37. a. väljaveo.

K. n. jätkub kartulite ekspord. Kuigi nõudmisi on veel söögikartulite järele Nor-

rast ja Rootsist, meie ei suuda rahuldada kõiki nõudmisi, sest maal on tagavarad peagu lõppenud. M. n. tuli veel Tallinna kümnekond vagunit kartuleid. Võib loota, et sel nädalal saame ka veel mõnesid vaguneid ja siis võib k. n-ga kartulite kokkuvõtmist lugeda lõppenuks.

Suurema nõudmise tagajärjel juunis on kartulihinnad näidanud järjest tõusu. Juba mitmel aastal ei ole söögikartulite hinnad tõusnud nii kõrgele nagu k. a. juunis, mil põllumehed said kr. 4.00 ja isegi rohkem kv-st. Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 13. VI s. a. noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

Söögikartul: Virumaa raudteejaamades kr. 3.25—4.00 kv. Lääne rannas kr. 3.25—4.00 kv.

Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul pakutakse juba üsna rohkesti värskaid kurke ja tomateid, rediseid, spinatit ja rabarbrit. Vastavalt pakkuimisele on langenud ka hinnad, — viimatinimetatud aedviljadel juba päris madalale. Redist saab osta 5 s kimp, spinatit — 30 s kg ja rabarbrit — 15 s kg. Tomatihind on langenud paari nädala jooksul 2 kr. kg-lt ja praegu saab neid osta juba 3 kr. kg. Samuti on langenud lill-kapsahind 150 s-lt 60 s-le pea, väikesi ja nõrgema mihusega lillkapsaid pakutakse isegi 10 s pea. Ka värskaid kartuleid on juba rohkem müügil ja nad on suuremad ja ilusamad, hind langenud 120 s kg.

Uudisantiklina olid müügil esimesed rohelled karusmarjad, hinnaga 36—60 s kg. Müügil on toodud rohkesti kõiksugu

KALATURG. — FISH MARKET.

Viimase kahe nädala kestel andis Pärnu laht õige rahuldavalt peamiselt I valiku ekspordikoha, mistõttu värskete koha väljaveedu näitab tunduvat tõusu.

Haugisaak merevetes oli paiguti rahuldav, kuid sisevetes — nõrgem.

1.—12. VI veeti välja kala ja kalakaupu 114 300 kg, sellest koha 55 300 kg, angerjat 11 050 kg, haugi 22 000 kg ja latikat 24 750 kg ja kalakonserve 1200 kg.

Koha läks Rootsi 42 850 kg, Poola 7350 kg, Saksa 4500 kg, Tšehhoslovakkiasse 600 kg.

Rohke kohasaagi ja välismaal kujunenud ebasoodsa konjunktuuri tõttu langeb kohahind rannikul järjest.

Kuu algul maksti kalureile 60 s. kg. 3. juunist — 50 s. kg, 7. juunist — 40 s. kg, 9. VI — 30 s. kg ja 12. VI — 25 s. kg.

Koha, mis ei vasta eksporditõudeile, maksub rannikul ainult 15 s. kg.

Angerjat veeti välja eluskalana Hollandisse 4400 kg ja Inglisse — 4450 kg, värskelt jääpakendis Saksa 2200 kg.

Haugi läks Rootsi 4800 kg, Poola 13 500 kg, Šveitsi 2500 kg ning 1200 kg.

Latikat — Poola 22 300 kg ja Soome 2450 kg.

Siseturu-kalakaubanduses valitses enne pühi rahuldav tegevus. Pärast pühi kujunes see nõrgemaks.

talimi ja lõiklilli. Tomatitaimedest nõuti 5—8 s tk.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 13. VI:

	snt. kg		snt. kg
Õunad, välism.	170—200	Spargel	150—170
Õunad, kuivatatud välismaised	250	Värsked kartul	120—150
Õunad, kuivatatud kodumaised	150—200	Aedoakaunad	250
Pirnaid, välism.	220—250	Rabarber	15
Tomat	300—425	Hapuoblikad	30
Sibulad	65—75	Karusmari	35—60
Hapukapsas	20—25		snt. tk.
Porgandid	20	Lillkapsas	10—60
Peedid	15—20	Värsked kurgid	15—35
Kaalikad	10—20	Soolatud kurgid	4—7
Rõigas	200—250	Roheline sibul	1—5
Seller	60—100	Apelsinid	10—25
Jõhvikad	45—60		snt. kimp
Spinat	30—40	Redis	5—7
Salat	80—100	Murulauk	3—5
		Värsk. porgandid	12—15

Ahvenat müüdi Tallinna turul enne pühi 20—40 s. kg, pärast pühi 12—25 s. kg.

Haugihind püsib enam-vähem ühtlane, kuid kohahinnad langesid: I valikus 110 s. kg — 65 s-le, II valik 80 s. kg — 35 s-le kg.

Angerjahind näitab tõusu, sest siseturule tuleb seda müügil vähe. Parima mihuse ja valikuga angerjat müüdi kuni 220 senti kilo.

Lõhe ja iherus müügil vähe. Parima mihusega lõhe müüdi kuni 350 s. kg, iherust — 120—180 s. kg.

Räimekaubandus. Viimase kahe nädala kestel Lääne-Pärnu rajoonides kõlkuvalt arenenud räimetoodang näitab vähenemist.

Pärnu lahest tuli räimi paiguti rahuldavalt, millest osa eraldati töötlemiseks (kalajahuvalmistamiseks) hinnaga 24 s. mõõt (8 kg), ülejäänud turustati vabal müügil 25—30 s. mõõt, kuid m. n. müüdi mõni päev räimesaagi vähesuse tõttu räimi vabal turul 40 s. mõõt.

Haapsalu kalasadamas räime vähesuse tõttu püsis hind 40—60 s. mõõt, ainult üksikul juhul, kui tuli müügil Puise ranna räime, langes hind 15—25 s. mõõt.

Viru rannikul räimesaagid keskmised. Narva-Jõesuu kalasadamasse tuli päevas

3000—5000 kg. Rannikul maksti kalureile 4 s kg. Narva turul müüdi 7—8 s kg.

Tartu turul oli räimi müügil ainult m. n. esimesel poolel hinnaga 10 s kg. Hiljem puudus räim, sest soojade ilmadega räim ei kannata kaugemat transporti.

Kilusaak Tallinna lahes suurenes veidi. Päevas tuli sisse keskmiselt 2000 kg, ühel päeval koguni 4000 kg. Kalureile maksti 22—24 s kg. Suurem osa toodangust läks konservitööstusse.

Lestasaak suureneb. Tallinna kalasadamasse saabub peagu igapäev Hiiumaa rannikvetest püütud lesti 1000—2000 kg. Kalureile maksti 12—15 s kg. Turul müügihind 15—20 s kg. Lähemaist randadest toodud eluslesti müüdi turul 30—40 s kg. Ühel juhul küsiti haruldaselt suurist kivilestadest (kammeljast) 80 s kg.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s. kg.

	Tallinn 11. VI	Tartu 11. VI	Narva 10. VI
Lõhi, värsked	200—350	—	250—300
Iherus, „	120—180	—	—
Angerjas „	150—220	100—140	—
Koha, „ I valik	50—65	50—60	65
„ II valik	40—50	35	—
Siig, „	100—140	—	—

	Tallinn 11. VI	Tartu 11. VI	Narva 10. VI
Haug, „	30—45	35—40	40—60
Latikas, „	25—35	20—30	25—30
Ahven, „ mere	15—30	10—20	15—20
„ „ järve	13—20	10—15	—
Säinas, „	—	20—25	25
Särg, „	15—18	—	—
Vimb, „	30—35	—	25
Linask, „	35—50	45—55	60
Koger, „	35—45	35—45	60
Kiisk, „	25—30	15	—
Räim, „	15—18	—	7—8
Kilu, „	30—35	—	—
Tursk, „	10—20	—	—
Lest, „	18—35	—	—
Rääbis, „	—	35—50	—

Kalalahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 13. VI k. a. noteeriti värsked ja eluskala müügihinnad.

Angerjas elus, eksportkõlblik 110—120 s kg fr. rannik. Tendents ootav.

Koha värsked, eksportkõlblik I valik 25 s kg fr. rannik. Tendents tagasihoidlik.

Haug värsked, eksportkõlblik valik 1—3 kg 25 s kg fr. rannik. Tendents tagasihoidlik.

Latikas värsked, eksportkõlblik 18 s kg fr. rannik. Tendents kindlusetu.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. juunil 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — Reserve: kuld: rahas ja kangides	34 240 837,43		1. Põhikapital — Capital	5 000 000,—
välisraha	14 938 956,61		2. Tagavarakapital — Reserve Fund	1 080 455,23
2. Vahetusraha — Subsidiary Coin.	1 249 082,20		3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities:	
3. Sisevekslid: — Home Bills:			a) pangatõhed liikvel	46 412 740,—
kaubavekalid	7 731 327,28		b) jooksvad arved:	
põllumajandusel	2 342 895,79		valitsuse	17 920 619,07
metsatööstusel	62 224,27	10 186 447,34	pankade	11 932 229,40
4. Laenud: — Loans and Advances:			teised	2 201 940,86
valitsusele	—		32 054 789,33	
teistele *)	—		4. Muud passivad — Other Liabilities	15 157 789,58
5. Kinnis- ja vallavara — Immovable Property and Equipment	9 984 778,12			
3 431 319,16				
6. Muud aktivad — Other Assets	25 720 878,22			
		99 705 774,14		99 705 774,14

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: } 62,68%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 900 394,98
Includes Ekkr. 900,394,98 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU. Leedu majandusolukord. — *Lithuanian Economic Situation.*

Põllumajandus. Märtsi lõpul algas mõnedes ringkonnis külv, kuid apr. külmad takistasid selle jätkamist. Külvi võidi alustada taas apr. lõpul, kuid ka siis ei olnud ilmastikuolud soodsad. Mai keskpaiku lõppes suviviljade külv. Varem- kui ka hiljem- külvatud viljade idanemis- ja kasvamisolud on rasked.

Samuti olid olud taliviljadele ebasoodsad. Kuna sügisel kattis lumi veel mittekülmunud maad, oli paljudes ringkonnis karta rukki-oraste hävimist. Teatud ringkonnis on hävinud rukist 10—20% ja mõnedes isegi 30%, üldine hävinemis-protsent on 2,2. Väiksemal määral on kannatanud nisu. Ristikhein on üldiselt hea.

Tuuline ja külm kevade oli ebasoodus taliviljade arenemiseks. Ebasoodus kevade kahjustas samuti loomamajandust. Loomatoidu puudusel talunikud vähendasid loomade arvu. Paljudel talunikel on ristikhein, aasahein ja õled täiesti lõppenud. Kuigi piimatalutisusse toodav piimakogus ei ole vähenenud, on see tingitud sellest, et on suurenenud piimatootjate arv. Peagu kõigist ringkonnist teatatakse, et põllupidajad osutavad huvi loomade tõu-parandamise ja viljamihuse tõstmise vastu.

Kevadel ei olnud tunda külvisemne puudust; erandina üksikuis ringkonnis oli puudus herne-, viki- ja läätseseemnetest.

M. a. külvati lina enam kui varem, kuid saagi tavalisest madalama mihuse ja hindade languse tõttu väheneb linapind k. a. arvatavasti 25%.

Viljade tagavarad olid mai algul suuremad kui m. a. samal ajal. Nende tagavarade tekkimist on põhjustanud talunike arvestused, et kevadel kerkivad hinnad, kuid tegelikult ilmes vastupidine nähtus. Loomatoidu puudus, vilja- ja linahindade langus on neid peamisi tegureid, millised võivad kahjustada põllumajandust.

Kaubandus ja tööstus. K. a. esimese 4 kuu põllumajandussaaduste müük moodustub peamiselt 2 rühmast — teravili ja lina ning liha ja või. Teraviljahinnad langesid, ning seetõttu tekkis viljakaubanduses teatud seisak; linakaubanduse läbikäik vör-

reldes m. a. on vähenenud ligi 50%. Liha- ja võihinnad on küllalt kõrged; nõudmine nende järele on elav. Maistas'e teadaandel oli tema väljavedu I veerandil kõrgem koguselt 31% ja väärtuselt — 35%, kui 1937. a. Esimese järgu tarbainete läbikäik on normaalne, kuna manufaktuuri ja jalanõudekaubandus on nõrgenenud.

I veerandi väljavedu moodustas 55,6 milj. lit. m. a. 43,6 milj. lit vastu ja sissevedu — 49,6 milj. lit. m. a. 38,5 milj. lit. vastu. Võrreldes 1937. a. väljavedu on suurenenud 28% ja sissevedu — 29%. Alates 1932. a. väliskaubandus ei ole saavutanud säärast ulatust, kuid võrreldes 1931. a. on väljavedu vähenenud 22% ja sissevedu — 23%.

Võrreldes 1937. a. I veerandiga on suurenenud vilja, munade, sigade, või, juustu, tseluloosi väljavedu ja vähenenud — toornahkade, seemnete, ristikheinaseemnete, lina ja paberipuude väljavedu.

K. a. vilja on veetud välja ligi 5 milj. lit. väärtuses (m. a. — 770 000), on suurenenud rukki ja odra väljavedu, milliseid m. a. I veerandil ei müüdnud üldse välismaale. Või väljavedu moodustab 5,4 milj. lit. (m. a. 3,8 milj. lit.), sead — 5,9 milj. lit. (3,6 milj. lit.), tseluloos — 4,4 milj. lit. (2,9 milj. lit.).

Lina väljavedu on vähenenud ligi 18%, ristikheinaseemnete — 45%, toornahkade — 42%, ja seemnete — 15%.

Sisseveo alal on suurenenud apelsinide ost viiekordselt. Rohkem on veel veetud sisse kivisütt — 98%, terast ja rauda — 49%, masinaid ja autosid — 29%, instrumente ja aparate — 48%, tsementi — ca 240%.

Kaubavahetuses osatähtsusest on esimene Inglise, järgnevad Saksa, NSVL, Prantsuse, Belgia, Tšehhoslovakkia, Holland jt. Inglisega on väljavedu suurenenud 17%, ja sissevedu — 14%, NSVL-ga väljavedu — 109%, ja sissevedu — 9%, Saksaga on väljavedu suurenenud 67%, ja sissevedu — 44%. Väljavedu Prantsusse vähenes 17% ja sissevedu suurenes 91%.

Tööstus. Tööstuses on märgata pidevat elavnemist; võrreldes m. a. ei ole ükski tööstusharu töötanud nõrgemalt. Telliskivi-

tööstused töötasid 30% rohkem, tekstiilvabr. — 7% rohkem, saeveskid kohalikeks otstarbeiks — 5%, vineer- ja tselluloosivabrikud — 10%, õlivabrikud — 10%, nahavabrikud — 10% rohkem. Väljaveootstarbeks töötavais saeveskites vähenes töö ca 50%.

Aktiisikaupade toodang. Esimesel veerandil kolmekordistus õlletoodang 1937. a. 1.6 milj. lit. 4,5 milj. lit-le. Tubakat on töötletud 12% rohkem, veini on valmistatud 8%, viina — 18% ja piiritust — 61% rohkem. Tikke on valmistatud 6 milj. karpi, kuna e. a. I veerandil neid ei toodetud üldse. Viina on müüdud 8,3 milj. lit. väärtuses e. a. 7,6 milj. lit. vastu, s. o. 0,9% rohkem.

Uued tööstusettevõtted. Esimesel 4 kuul asutati 14 uut tööstusettevõtet ja neisse investeeriti 1,7 milj. lit.; m. a. samal ajal asutati 2 uut tööstusettevõtet ja investeeriti 30 tuh. lit. Vastasutatuid on suuremad: turbarabade eksploateerimine kapitaliga 760 000 lit., savisaaduste (telliskivi, torud, katusekivid) valm.-ettevõtte 600 000 lit. kap., 2 telliskivitööstust 70 000 lit. kap., 2 saeveskit 80 000 lit. kap., 2 manufakt.- ja trikotaaživabr. 80 000 lit. kap.

Protestitud vekslite arv võrreldes m. a.-ga on suurenenud; k. a. I veerandi

protestitud vekslite väärtus on 4,5 milj. lit., see on ligikaudu võrdne 1936. a. väärtusega, kuid märgatavalt väiksem kui 1935. ja varemmail aastail. Protestitud vekslite arvu suurenemist seletatakse krediitoperatsioonide suurenemisega.

1937. a. müüdi veksliplanke 472 milj. lit. 1936. a. — 410 milj. lit. väärt. K. a. I veerandil müüdi veksliplanke 127,55 milj. lit. väärtuses m. a. 105,65 milj. lit. vastu.

Pankrotid. M. a. lõpul ja k. a. jaan. oli mitu suuremat pankrotti. K. a. maiks pankroteerus 7 ettevõtet võlgadega 1,1 milj. lit. (m. a. 10 ettev. 650 000 lit. võlakoormisega), millest langeb välisfirmadele 400 000 lit.

Üksikute tööstusharude järgi pankroteerusid: 1 nahavabr. 1/2 milj. lit. võlakoormisega, 3 manufakt.-ettevõtet ligi 460 000 lit. võlakoormisega, 1 nõudeettev. ligi 50 000 lit. võlak., raadiop., jalgrataste ja elektritarv. äri ligi 45 000 lit. võlakoorm. ja 1 vastastikune krediitühing ligi 60 000 lit. võlakoormisega.

Oksjonid. 1. II oli 259 vallasvara-oksjonit (1937. a. — 301) ja 412 kinnisvara-oksjonit (1937. a. — 581). Müüdava vallasvara võlad ulatusid 257 000 lit. ja kinnisvara omad — 3,99 milj. lit.

15 aastat a/s. „Maistas’e“ tegevust.

A/s. „Maistas“ on Leedu suurim loomade ja lindude kokkuostja, lihasaaduste tootja ja nende väljavedaja. Mõõdunud 15 aasta jooksul tegi a/s. mitmesuguseid muudatusi; on vahetunud aktsionärid, muutunud sisekorraldus ja ka eesmärgid. Need ümberkujundamised olid tingitud leedu majandus- ja finantsolukorrast.

Eraettevõttest on a/s. kujunenud poolriiklikuks organisatsiooniks; 69,8% aktsiaid kuulub riigile ja ülejäänud 30,2% — mitmesugusele organisatsioonile ja üksikisikule. A/s-l on kinnis- ja vallasvaru 28,3 milj. lit. väärtuses. Maistase 5 vabrikut Kaunases, Klaipedas, Taurage's, Šiauliai's ja Panevežys'es valmistab lihasaadusi väljaveoks ja järjest suurenevaks sisetarvituseks. Kaunases ja Šiauliais on lindude tapamajad ja kuurid; Klaipedas suured külmutushooned liha- ja piimasaaduste hoidmiseks. Kaunases ja Panevežys'es töötavad konservivabrikud. Kavatsusel

— 15 Years Activity of „Maistas“ Ltd.

on ehitada Kaunases insuliini- ja albumiini-tootmisasutisi.

15 aasta jooksul ostis a.-s. kokku üle 3,44 milj. sea, ligi 143 000 sarvloomade, 25 000 lammast, üle 1 milj. linnu.

Kui varemmail aastail oli sigadepakkumine suurem, kui suudeti võtta vastu, on olukord 1936/37. ja k. a. vastupidine, kuna a/s. võiks osta palju rohkem, kui talunikud suudavad tuua. 1923—28. a. osteti sigu 3.—10 000 aastas, 1930—37. a. — 154 000 kuni pool milj. aastas. Ostetud sarvloomade arv oli 1924—35. a. 3.—9 000 tk., 1936. a. osteti 11 700 tk. ja 1937. a. — 15 000. 1937. a. osteti vasikaid 11 000 tk., kuna varemmail aastail mitte üle 3 500 tk. aastas. 1937. a. osteti 7 300 lammast, kuna varem mitte üle 3 700 tk. aastas. Lindude majanduses on samuti ilmnenud märgatav ja järsk tõus, viimaseil aastail osteti kuni 100 000 lindu, kuna 1937. a. juba 430 000 tk., seks aitasid palju kaasa ehitatud linnu-

kuurid ja tapamajad, milliste aastaläbikäik võib ulatuda kuni 600 000 linnule.

Järgnev näitab Maistase kokkuostuoperatsioonide tõusu:

	Sead	Sarvi. & lambad	Linnud	Kodujänesed
1937	459 868	33 746	432 017	71 209
1936	466 639	19 036	162 020	59 475
1930	154 488	9 204	111 200	—
1928	825	802	17 491	—

Maistas maksis talupoegadele 1924—28. a. 2—3 milj. lit. aastas, 1929 a. — 7,8, 1930. a. — 31, 1931. a. — 64,6, 1935. a. — 30,6, 1936. a. — 34,8 ja 1937. a. — 44,1 milj. lit. Maistas on kogu oma tegevusaja jooksul maksnud talumikele sigade eest üle 326,3 milj. lit., sarvloomade ja lammaste eest — 21,8, lindude eest — 1,8 milj. lit., mis moodustab kogusummas 354,46 milj. lit.

Kokkuostu suurenemisega kasvab ka väljavedu:

1937 veeti välja	46,8	milj. lit. väärtuses
1936 " " "	42,7	" " "
1930 " " "	24,8	" " "
1924 " " "	2,2	" " "
1928 " " "	0,4	" " "

Tähtsamaks väljaveoharuks on peekonimüük, milline on suurenenud järjekindlalt. Peekonit veeti välja:

1937	20,6	milj. lit. väärtuses
1936	20,2	" " "
1930	11,1	" " "
1926	0,6	" " "

1937. a. peekoni väljavedu moodustas 44% Maistase üldväljaveost. Samal ajal veeti välja nuum- ja tõusigu 137 411 tk. 16,3 milj. lit. väärtuses. Maistase väljavedu 15 aasta jooksul ulatub 324,8 milj. lit.

Leedu lihasaaduste tähtsamaks ostjaks on Inglise. 1937. a. langes Inglisele üldväljaveost 22,5 milj. lit. ehk 48% (1936. a. — 54,5%), osatähtsuselt on teisel kohal Saksa — 10,11 milj. lit. ehk 21,6% (12,5%), järgnevad NSVL — 9,1 milj. lit. ehk 19,4%, USA — 2,25 milj. lit. ehk 4,8% ja teised riigid — 2,92 milj. lit. ehk 6,2%.

A/s-l on alatised esindused Berliinis, Brüsselis, Pariisis, Londonis ja New Yorgis. Hiljuti asutas Maistas koos teiste majandusorganisatsioonidega „Lithuanian-American Import and Export Corporation“ New Yorgis, mille ülesandeks on leedu-ameerika kaubavahetuse arendamine. Ka on ta võtnud osa ühisest leedu-inglise laevaseltsi „Anglo-Lithuanian Shipping Company, Ltd.“ asutamisest, milline peab alatist ühendust Klaipeda ja Londoni vahel.

Pidevat tõusu on näidanud sisemaine tarvitus. Lähikäik on suurenenud järjekindlalt igal aastal:

1937	13,1	milj. lit.
1936	10,6	" "
1930	5,8	" "
1925	2,8	" "
1924	0,15	" "

1937. a. lähikäik siseturul moodustas 20,8% kogu Maistas'e lähikäigust.

Tähtsaks tootmisharuks on konservidevalmistus. Esimesi konservide valmistuskatseid tehti 1930. a., kuna alles 1935. a. hakati neid valmistama suuremal kogusel. 1936. a. veeti välja konserve 494,2 tn 1 milj. lit. väärtuses ja 1937. a. — 476 tn samuti ca 1 milj. lit. väärtuses. Peamisiks leedu konservide ostjaks on Inglise, USA, Palestiina ning Prantsuse ja Inglise asumaad Aafrikas.

ŠVEITS. Määrus kartulite päritolutunnistuste kohta Šveitsis.

Regulations Concerning Certificates of Origin for Potatoes in Switzerland.

Berni majandusdepartemangu määrusega on seatud sisse päritolutunnistuste nõue kartulite sisseveol reast riigest, kus on levinud kartulite mustkärna-tõbi ja doryphora.

Mustkärnatõve vastu nõutakse kartulite päritolutunnistusi järgmiselt riigelt: Saksa, Belgia, Taani, Prantsuse, Inglise ja Iiri, Holland, Poola, Rootsi ja Tšehhoslovakkia.

Doryphora vastu nõutakse päritolutunnistusi kartulite sisseveol Belgiast, Prantsusest, Luksemburgist, Hollandist ja järgmisest saksa piirkondadest: Baaden, Baieri (Pfalz), Preisi Reinimaa ja Saari piirkond.

Määrus jõustus 1. VI s. a. See ei kehti Eesti kohta.

SAKSA.**Saksa-Inglise majanduslääbirääkimised.***Economic Negotiations Between Germany and England.*

23. V algasid Berliinis Saksa-Inglise majanduslääbirääkimised. Lääbirääkimiste ülesandeks on selgitada Austria võlgade küsimust ning revideerida Saksa-Inglise kaubandusning makselepinguid, milliste muutmise kujunes vajalikuks Austria liitumise tõttu Saksaga. Briti delegatsiooni juhiks on Briti valitsuse pea majanduslik nõuandja Sir Frederick Leith-Ross.

Lääbirääkimisi loodeti viia lõpule ühe nädala kestel, kuid nüüd näib, et ettetulnud raskuste tõttu kestavad need pikemat aega ning võibolla katkestatakse nad mõneks ajaks. Nimelt olevat Saksa valitsus asunud seisukohale, et Saksa ei ole juriidiliselt Austria võlga-

de pärandaja. On toonitatud, et ka Inglise ei olevat omal ajal võtnud üle Transvaali võlgu.

„Financial News” nõuab säärase saksa-poolse väite puhul läibirääkimiste katkestamist ning täieliku kliiringvahekorra kehtimapanekut pariteedi alusel.

Briti Valitsuse poolt Austriale kindlustatud 3%-se 1933 sterling laenu arvel seisib 1. I s. a. £ 3 824 000. Lisaks sellele oli 24½% Austria valitsuse konversioonilaenu 1934 kapitalist ning intressidest kindlustatud Inglise poolt. See laenu osa, mis paigutati Londonis, oli £ 10 163 900 suuruses 4½-seis sterling-võlatähtedes.

NORRA.**Oslo deklaratsioon. — Declaration of Oslo.**

3.—11. maini peetud konverentsil Oslos allakirjutatud deklaratsioon on nüüd avaldatud. Selles öeldakse:

„Valitsused, kes kirjutasid alla kokkuleppele kaubavahetuse arendamise kohta Haagis 28. V 37, nimelt Belgia, Taani, Soome, Luksemburgi, Norra, Hollandi ja Rootsi valitsus,

tunnustades, et maailma-konjunktuuride areng ei võimalda praegu uuendada seda kokkulepet,

kuid soovides sellele vaatamata jätkata majanduslikku koostööd, mida nad alustasid sõlmides lepet majandusliku üksiteistmõistmise kohta, mis kirjutati alla Oslos 22./XII 1930 koos samal päeval allakirjutatud lisaprotokolliga,

deklareerivad oma valmisolekut võtta taas üles ühiseid läibirääkimisi — nii pea, kui majandusolukord seda lubab — eesmärgiga kergendada takistusi kaubandusele, andes eriti vastastikku üksteisele teatavaid import-kergendusi saadusile, milledest on huvitatud nende vaheline kaubanduslik läbikäimine.

Vahepeal kohtleb iga üksik riik suurima heatahtlikkusega nende kaupade importi, mis on pärit või tuleb teisist leppeosalisist riigist. Juhul, kui üks maist on sunnitud panema kehtima kaitseabinõusid, peab ta silmas teiste maade huve ja püüab säilitada normaalmajandussuhteid.

Nimetatud valitsused olid peale selle üksmeelil järgmiste määruste suhtes:

1. Igaüks neist annab teisile valitsusile võimaluse ulatuses informatsiooni kõigist korraldusist, milledega võetakse tarvitusele koguslikke kitsendusi, deviisidekontrolli või erilisi sisseveomakse nende importkaupade suhtes, millised on olnud seni vabad sääraseist kitsendustist; seda seks, et leppeosalised valitsused saaksid esitada oma võimalikke vastuvaidlusi. Informatsiooni tuleb anda põhimõtteliselt 15 päeva enne tähtpäeva, milleks on mõeldud võtta tarvitusele vastavat abinõu.

Kui ühel valitsusist ei ole võimalik pidada kinni

nimetatud tähtpäevast, teatab ta sellest teisile leppeosalisele valitsusile.

2. Juhul, kui üks valitsusist peaks leidma, et tema majandushuve ähvardab ebanormaalse võistlus, mida tema maa-alal teostavad ühe teise leppeosalise riigi kodanikud, peab viimatinimetatud riik nõustuma sellega, et selle küsimuse üle alustatakse läibirääkimisi, kui seks avaldatakse soovi. Valitsus, kellele tehakse säärase ettepanek, peab selgitama küsimust, ja tarbe korral koos riigiga, kes esitas soovivalduse, arutama, milliseid abinõusid oleks võimalik võtta tarvitusele kõnesoleva asjaolu kõrvaldamiseks.

Samuti võib allakirjutanud valitsuste vahel leida aset läibirääkimisi teisel juhtudel, kui ebanormaalse võistlus peaks ähvardama ühe riigi majandushuve.

3. Teadaandele, milliseid tuli anda Oslos 22. XII 30 sõmitud kokkuleppe art. 1 kohaselt, tuleb võimaluse piires lisada järgmisi täiendavaid teateid tabelivormis:

a) tollitariifi number, mille kohta käib kavatsatud muudatus,

b) kehtivad tollimäärad jn.

c) kavatsatud uus tollimäär,

d) kõnesoleva kauba impordikogus ja -väärtus viimaseil aastail igast üksikust käesolevale deklaratsioonile allakirjutanud riigist.

Vastavaid teateid antakse ülalnimetatud punkt 1. kohaldamisel ses ulatuses, nagu kavatsatud kitsendused annavad seks põhjust.

Teadaanded antakse mitmes eksemplaris ja koostatakse põhimõtteliselt prantsuse keeles.

4. Allakirjutanute riikide valitsused korraldavad perioodilisi delegatide-konverentse, nagu see nähtud ette protokollis majandusliku koostöö kohta, mis kirjutati alla Haagis 28. V 37.

Käesolev deklaratsioon jõustub 1. VII 38. Kohustusi, milliseid leppeosalised on võtnud endale eelnimetatud p. 1., 2., ja 3. võib öelda üles kuukuisse ettetatamisega.“